

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ІННІ лісового і садово-паркового господарства

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

**Завідувач кафедри
ландшафтної архітектури та фітодизайну**

_____ **Колесніченко О.В.**

«___» _____ **2026 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему Особливості фітодекорування інтер'єрів ТРЦ на прикладі м. Києва

Спеціальність 206 – «Садово-паркове господарство»

Гарант освітньої програми

_____ **К.С-Г.Н., доц.**
(науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ **Олеся ПІХАЛО**
(ПІБ)

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра

_____ **проф., д.б.н.**
(науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ **Олена КОЛЕСНІЧЕНКО**
(ПІБ)

Виконала

_____ (підпис)

_____ **Тетяна КУРИЛИЧ**
(ПІБ)

КИЇВ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

ландшафтної архітектури та фітодизайну

(назва кафедри)

д.б.н., професор _____ Колесніченко О.В.

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ)

“ ” _____ 2025 р.

З А В Д А Н Н Я

кваліфікаційної роботи бакалавра студентці

Курилич Тетяні Степанівні

Спеціальність 206 Садово-паркове господарство

(код і назва)

Спеціальність 206 – «Садово-паркове господарство»

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра Особливості фітодекорування інтер'єрів ТРЦ на прикладі м. Києва

затверджена наказом ректора НУБіП України від “21” 11 2025 р. № 2885 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 27.05.2026

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до кваліфікаційної роботи бакалавра:

- письмові джерела інформації, інтернет-джерела;
- асортимент рослин, які експонують в інтер'єрах ТРЦ;
- аналіз дизайнерських рішень щодо локалізації рослин, використаних аксесуарів, матеріалів.

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Проаналізувати джерельну базу до бакалаврської роботи: наукові публікації та інтернет-джерела, асортимент рослин, які культивують в умовах захищеного ґрунту;
2. Вивчити мікрокліматичні умови інтер'єрів ТРЦ м. Києва, обраних для досліджень;
3. Дібрати асортимент рослин, які придатні до росту та розвитку в умовах інтер'єрів ТРЦ м. Києва;
4. Розробити композиційні рішення для озеленення інтер'єрів ТРЦ м. Києва, здійснити орієнтовні розрахунки витрат на їх реалізацію.

Дата видачі завдання **“20” 12 2025 р.**

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи _____ Колесніченко О.В.

Завдання прийняла до виконання _____ Курилич Т.С

РЕФЕРАТ

Структура роботи. Дана кваліфікаційна робота викладена на 82 сторінках комп'ютерного тексту, робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота ілюстрована 34 рисунками та містить 3 таблиці. Список використаної літератури налічує 38 найменувань. У роботі розглянуто теоретичні засади фітодизайну інтер'єрів, охарактеризовано об'єкти та предмет дослідження, проаналізовано принципи створення композицій у ТРЦ, а також запропоновано сучасні фітодизайнологічні рішення для конкретних локацій.

Мета роботи. Дослідження особливостей фітодекорування інтер'єрів торгово-розважальних центрів м. Києва, аналіз асортименту рослин, придатних для використання в умовах закритих комерційних просторів, та розробка композиційних рішень для підвищення естетичної, функціональної й психоемоційної якості середовища.

Основні задачі наукового дослідження:

- Проаналізувати наукові публікації та інтернет-джерела з питань фітодизайну інтер'єрів, зокрема житлових, ресторанних і торгово-розважальних просторів. Вивчити мікрокліматичні умови інтер'єрів ТРЦ м. Києва, обраних для дослідження.
- Проаналізувати типологію приміщень ТРЦ, ергономіку елементів інтер'єру та психоемоційні особливості сприйняття рослин і кольорів.
- Дібрати асортимент рослин, придатних до росту і розвитку в умовах інтер'єрів ТРЦ.
- Розробити моделі фітокомпозицій для окремих локацій у структурі ТРЦ та здійснити орієнтовні розрахунки витрат на їх реалізацію.

Об'єкт дослідження – інтер'єри торгово-розважальних центрів м. Києва як середовище для застосування засобів фітодекорування, зокрема простори ТРЦ «Respublika Park» і ЦУМ.

Предмет дослідження – принципи, прийоми та засоби фітодекорування інтер'єрів ТРЦ, асортимент декоративних рослин, мікрокліматичні умови їх утримання, ергономічні та психоемоційні аспекти використання озеленення у внутрішньому просторі комерційних об'єктів.

Методи дослідження. У роботі використано теоретичні та емпіричні методи дослідження. Теоретичні методи включають аналіз і узагальнення наукової літератури, інтернет-джерел та сучасних підходів до фітодизайну інтер'єрів. Емпіричні методи охоплюють спостереження, фітомоніторинг, аналіз мікрокліматичних показників середовища, порівняння стану рослинних композицій, а також проєктний метод при розробці моделей фітокомпозицій для досліджуваних локацій.

Наукова новизна та практичне значення роботи полягає у визначенні особливостей використання декоративних рослин в просторах сучасних ТРЦ м. Києва, обґрунтуванні асортименту рослин для умов закритого комерційного середовища, а також у розробці практичних композиційних рішень для озеленення інтер'єрів з урахуванням естетичних, ергономічних, екологічних і психоемоційних чинників.

Апробація результатів роботи. Результати роботи були представлені, обговорені та затверджені на засіданні кафедри ландшафтної архітектури та фітодизайну в рамках передзахисту бакалаврської кваліфікаційної роботи 28 травня 2026 року.

Ключові слова: фітодизайн, фітодекорування, інтер'єр, торгово-розважальний центр, мікроклімат, ергономіка, психоемоційне сприйняття.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ФІТОДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ: ПРИНЦИПИ, ЗАКОНИ, ТЕХНОЛОГІЇ	9
1.1. Особливості рослинного дизайну житлових інтер'єрів	9
1.2. Особливості рослинного дизайну інтер'єрів закладів громадського харчування	13
1.3. Особливості рослинного дизайну інтер'єрів ТРЦ	16
1.4. Сучасні тренди фітодизайну інтер'єрів	19
РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТ І МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ	23
2.1. Об'єкт дослідження	23
2.2. Предмет дослідження	26
2.3. Асортимент рослин, які придатні для фітодекорування інтер'єрів	33
РОЗДІЛ 3. ФІТОДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ТРЦ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ КОМПОЗИЦІЙ	39
3.1. Типологія приміщень ТРЦ	39
3.2. Ергономіка елементів інтер'єру	42
3.3. Психоемоційна характеристика сприйняття рослин і кольорів	45
РОЗДІЛ 4. СУЧАСНІ ФІТОДИЗАЙНОЛОГІЧНІ РІШЕННЯ, ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТА КОЛОРИСТИЧНІ РІШЕННЯ	48
4.1. Розробка моделі фітокомпозиції для локації №1 «ЦУМ»	48
4.2. Розробка моделі фітокомпозиції для локації №2 «ЦУМ»	49
4.3. Розроблення флораріуму як елемента фітодизайну інтер'єрів зони фуд-корту ЦУМу	51
4.4. Флористичне оформлення інтер'єру ЦУМ	52
4.5. Кошторисна документація	56
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні торгово-розважальні центри є важливими громадськими просторами міста, де поєднуються функції торгівлі, дозвілля, рекреації та комунікації. Інтенсивний розвиток таких об'єктів, зростання площ закритих інтер'єрів та тривалий час перебування людей у них зумовлюють підвищені вимоги до якості внутрішнього середовища. Одним із провідних засобів формування комфортного, естетично привабливого й психологічно сприятливого простору виступає фітодекорування, яке поєднує композиційні прийоми дизайну та екологічний потенціал рослин.

Сучасні тенденції фітодизайну інтер'єрів характеризуються використанням широкого асортименту декоративних рослин, розвитком вертикального озеленення, фітомодулів та інтеграцією зелених елементів у структурно-планувальну організацію простору. У торгово-розважальних центрах озеленення виконує декоративну, навігаційну, рекреаційну, шумопоглинальну та частково санітарно-гігієнічну функції. Аналіз практики свідчить про недостатню опрацьованість питань добору асортименту рослин з урахуванням мікрокліматичних умов ТРЦ, а також нестачу комплексних підходів до створення фітокомпозицій у різних функціональних зонах інтер'єру. Особливо актуальним є вивчення особливостей фітодекорування інтер'єрів ТРЦ м. Києва, де поєднуються великі масштаби забудови, інтенсивний людський потік та різноманітність архітектурних і дизайнерських рішень. Узагальнення досвіду озеленення таких об'єктів, аналіз мікроклімату, стану існуючих рослинних композицій та розробка на цій основі практичних рекомендацій сприятимуть підвищенню екологічної якості й естетичної виразності інтер'єрів торгово-розважальних центрів.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей фітодекорування інтер'єрів торгово-розважальних центрів на прикладі м. Києва та

розробка композиційних рішень озеленення для окремих локацій із урахуванням їх функціонального призначення і мікрокліматичних умов.

Об'єкт дослідження – інтер'єри торгово-розважальних центрів м. Києва як середовище для застосування засобів фітодекорування, зокрема простори ТРЦ «Respublika Park» та універмагу «ЦУМ».

Предмет дослідження – принципи, прийоми та засоби фітодекорування інтер'єрів ТРЦ, асортимент декоративних рослин, мікрокліматичні параметри середовища, а також ергономічні та психоемоційні аспекти використання озеленення у внутрішньому просторі торгово-розважальних центрів.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення та порівняння наукових і довідкових джерел з фітодизайну інтер'єрів. До емпіричних методів належать натурні спостереження, фітомоніторинг стану рослинних композицій, визначення мікрокліматичних показників (освітленість, температура, вологість, кислотність ґрунту), графічно-проєктні методи при розробці моделей фітокомпозицій та орієнтовні розрахунки витрат на їх реалізацію.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати сучасний стан розвитку фітодизайну інтер'єрів та особливості озеленення торгово-розважальних центрів;
- вивчити мікрокліматичні умови інтер'єрів обраних ТРЦ м. Києва та оцінити їх придатність для вирощування декоративних рослин;
- охарактеризувати асортимент рослин, який використовується для фітодекорування інтер'єрів ТРЦ, та визначити найбільш перспективні види для умов закритих комерційних просторів;
- проаналізувати просторово-планувальні та ергономічні особливості різних функціональних зон ТРЦ, а також психоемоційне сприйняття відвідувачами рослинних композицій;

- розробити моделі фітокомпозицій для окремих локацій інтер'єру «ЦУМ» та виконати орієнтовні розрахунки витрат на їх реалізацію.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості використання розроблених підходів до підбору асортименту рослин і створення фітокомпозицій у практиці озеленення інтер'єрів торгово-розважальних центрів. Запропоновані рекомендації можуть бути використані при проєктуванні та реконструкції комерційних об'єктів, а також у навчальному процесі під час підготовки фахівців у галузі ландшафтної архітектури та фітодизайну.

РОЗДІЛ 1

ФІТОДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ: ПРИНЦИПИ, ЗАКОНИ, ТЕХНОЛОГІЇ

1.1. Особливості рослинного дизайну житлових інтер'єрів

У замкненому просторі рослини виконують функцію природних фільтрів. Вони ефективно очищають повітря від шкідливих речовин, поглинаючи сполуки формальдегіду, толуолу, бензолу, трихлоретилену, ацетону та аміаку. Крім того, рослини забезпечують оптимальний рівень вологості та збагачують простір активними іонами. Завдяки виділенню фітонцидів суттєво зростають бактерицидні показники мікроклімату. Асортимент для внутрішнього озеленення відзначається значним різноманіттям. Рослини різняться за своїми морфологічними, естетичними та біоекологічними параметрами. Для ефективного і доцільного їх вибору під конкретні типи кімнат застосовують такі основні групи: декоративно-листяні та декоративно-квітучі екземпляри, сукуленти, а також ліани та ампельні форми [1].

За критерієм функціональної ролі в інтер'єрі, особливостями будови крони та рівнем екологічної адаптивності виділяють кілька категорій рослин:

захисні – найбільш витривалі види деревних, чагарникових рослин та ліани. Їхнє призначення полягає в стримуванні пилу, газів та аерозолів, які забруднюють повітряне середовище робочих зон; вони сприяють поглинанню шуму і зменшують негативний вплив середовища на інші рослинні композиції;

структурні – до них належать рослини, які є основою будь-якої фітокомпозиції. В архітектурі ансамблю вони виконують функцію базових або допоміжних елементів; у виробничих приміщеннях їх зазвичай розміщують за лінією захисних рослин;

рекреаційні – види, що характеризуються інтенсивним виділенням фітонцидів. Їхні леткі компоненти здатні пригнічувати дію хвороботворних мікроорганізмів у приміщеннях і одночасно позитивно впливати на нервову, респіраторну та серцево-судинну системи людини;

ефектні – декоративно-листяні або квітучі види рослин з вираженими властивостями. Вони дуже красиві і покликані формувати позитивне емоційне сприйняття та викликати естетичне задоволення.

За декоративним призначенням усередині єдиної групи рослини поділяють на:

основні – середньо- та великогабаритні екземпляри, вирізняються тривалим життєвим циклом і високою стійкістю до коливань мікроклімату. У загальній композиції вони відіграють роль скелетного базису;

допоміжні (відтіняючі) – є меншими за розмірами порівняно з основними. Їх використовують для заповнення внутрішнього простору групи та створення гармонійного фону;

акцентні – це найбільш виразні та привабливі рослини, які стають головними візуальними центрами композиції.

Комплексна естетико-біологічна класифікація фітодизайнологічних рішень спирається на такі чинники, як: зовнішній вигляд, форму, колір, анатомічну будову листових пластинок і суцвіть, можливість формування крони, індивідуальні вимоги до умов життя.

Вертикальна організація озеленення в інтер'єрі має низку переваг:

- висока декоративність, коли рослини вигідно акцентують увагу на перевагах житла та гармоніюють з іншими компонентами декору;
- незвичайний вигляд, який, на відміну від традиційного розміщення вазонів на підвіконнях, суттєво економлять місце, надаючи приміщенню оригінального та стильного вигляду;

- свіже та чисте повітря, враховуючи, що у результаті фотосинтезу рослини виділяють кисень і поглинають вуглекислий газ. Певні види мають виражену бактерицидну дію, що дозволяє мінімізувати кількість мікробів.

- комфортний мікроклімат, коли завдяки рослинам відбувається природне зволоження повітря в кімнаті.

При коректному вертикальному розташуванні рослин декоративність композиції є високою. Центральним елементом такої системи є фітотомодуль: велика вертикальна конструкція, що фіксується на стіні або виконує функцію перегородки, щільно засаджена зеленими рослинами. Головною відмінністю фітотомодуля від стаціонарних «зелених картин» є вбудована автоматизована система автоматичного поливу. Посадковий матеріал із ґрунтом зазвичай розміщують у спеціальних кишнях. До найбільш затребуваних композицій фітотомодулів сьогодні відносять фітостіни, фітокартини, фітопанелі та флавербокси.

Фітостіна виступає інструментом візуального оформлення та додатковим джерелом кисню. Практичність цієї конструкції полягає в її мобільності, що дозволяє інтегрувати зелену зону у будь-яку частину інтер'єру та ефективно здійснювати зонування кімнат за потреби.

Фітокартина працює як автономна замкнена екосистема. Вона практично не потребує догляду завдяки вбудованій системі автоматичного поливу. Обслуговування полягає в періодичному поповненні резервуара водою. Перевагами фітокартин є презентабельний вигляд, можливість компактного розміщення різних видів рослин та ергономічність у догляді.

Фітопанелі доцільно застосовувати для вирощування прямих трав або ягідних культур, що дозволяє насичувати простір природними ароматами, що є актуальним для певних функціональних зон.

Флавербокс представляє собою дизайнерське рішення на основі спеціальних модульних блоків. Він може трансформуватися як в формат живої картини, так і в архітектурну форму повноцінної стіни [2].

Рослини різняться за функціями, що вони виконують в інтер'єрі приміщень

Окремі види беруть участь у процесах очищення повітряного середовища та регуляції мікроклімату. Зокрема, сансів'єрія (*Sansevieria*) забезпечує інтенсивне виділення кисню в нічний період, що робить цей вид ідеальним для інтеграції в інтер'єр спальних кімнат. Натомість спатифілум (*Spathiphyllum*) демонструє ефективність у фільтрації токсинів та стабілізує показники вологості повітря у будь-який час доби, тому цей рослин доцільно розміщувати в усіх приміщеннях. Високу здатність до всмоктування шкідливих хімічних сполук виявляють також алое справжнє (*Aloe vera*) (L.) Burm.f, фікус еластич (*Ficus elastic*) Roxb. ex Hornem. та інші представники роду фікус (*Ficus*). Крім цих властивостей, екстракт його листків містить відновлюючі компоненти, які використовуються у фармакології та косметології.

Доведено, що наявність рослин в інтер'єрі знижує рівень стресу, підвищує настрій та покращує самопочуття людини, сприяє формуванню заспокійливої атмосфери та підвищує рівень концентрації уваги, когнітивну ефективність і загальну продуктивність праці. Процес догляду за кімнатними рослинами актуалізує почуття відповідальності та розвиває навички усвідомленості й емпатії. Окремі культури, такі як лаванда (*Lavandula*) та жасмин (*Jasminum*), виділяють специфічні ефірні сполуки, які чинять м'яку заспокійливу дію на нервову систему.

Сучасний дизайн інтер'єрів пропонує варіативні методологічні підходи до інтеграції флори в житлові та робочі середовища – від облаштування садів на дахах і локальних зелених зон до конструювання вертикальних садів (живих стін). Останні дозволяють насичувати простір рослин без залучення великої площі підлоги.

Жива стіна, сформована з видів папоротей, плюща та моху, виступає потужним візуальним акцентом і водночас покращує якість повітря. Альтернативним архітектурним рішенням із подібним естетичним навантаженням є використання підвісних кашпо та консольних полиць. Виткі рослини, зокрема епіпремнум (*Epipremnum*) та плющ (*Hedera*), є найбільш придатними для цього, додаючи об'єму та елементу природи будь-якому простору [3].

1.2. Особливості рослинного дизайну інтер'єрів закладів громадського харчування

Ефективність роботи підприємств готельно-ресторанного господарства визначається не лише якістю сервісу, а й психологічним сприйняттям простору споживачами. Цілеспрямована інтеграція зелених рослинних елементів змінює всю атмосферу закладу, безпосередньо впливає на напрямки руху відвідувачів, формує локації для відпочинку. Завдяки цьому елементи природи в інтер'єрах перетворилися з другорядних декоративних деталей на базові архітектурно-планувальні елементи [4].

Композиції з рослин формують емоційний фон приміщень, підкреслюють архітектурний дизайн і додають інтер'єру просторової глибини та контрасту, перетворюючи комерційне середовище в унікальний кураторський простір. У момент входу відвідувача до приміщення зелені насадження ініціюють вироблення позитивних емоцій, одночасно створюючи почуття затишку та комфорту.

Природні компоненти зменшують відчуття надмірної формальності чи просторової стерильності, додаючи інтер'єру візуальної м'якості та тепла. Використання стильних горщиків, правильний підбір висоти рослин та яскраве освітлення суттєво посилюють ефект гостинності. Крім того, такі зони часто трансформуються у фотолокації, що генерує органічний безкоштовний маркетинг

(зокрема, у соціальних мережах). Фітодизайн вхідної зони виступає індикатором високої культури сервісу, свіжості та розвиненого дизайнерського мислення, що підвищує конкурентоспроможність.

Текстурна різноманітність є одним із елементів професійного проєктування, і рослини забезпечують її у природний спосіб. Вони доповнюють такі матеріали, як деревина, метал, природний камінь та текстиль, інтегруючи в інтер'єр органічний ритм і пластику руху. Конкретний вибір видів безпосередньо залежить від концепції закладу: до прикладу, для інтер'єрів у тропічній стилістиці доцільно використовувати рослини з великими листками (банан (*Musa*) або монстера (*Monstera*)), тоді як естетика французького міського кафе потребує витончених форм вай папоротей. Підбір рослин та відповідних ємностей гарантує цілісність проєкту. Стиль горщиків, їх поєднання з рослинами формують єдиний наратив простору, запобігаючи надмірній театральності і холодній монотонності інтер'єру.

Флористичні інсталяції привертають увагу краще, ніж меблі чи картини. Такі зелені центри виступають композиційними орієнтирами, що запрошують відвідувачів зупинитися та озирнутися. На сучасному ринку, орієнтованому на соціальні мережі, подібні композиції виконують роль фотолокацій. Споживання унікального візуального контенту стимулює підвищення впізнаваності бренду закладу значно ефективніше за традиційні рекламні інструменти. Таким чином, фітодизайн з суто декоративного елемента перетворюється на інструмент просторового наративу та залучення більшої кількості гостей.

Рослини створюють м'який пластичний контраст із чіткими лініями меблів та стін. За умови розумного розміщення флористичні елементи активно взаємодіють зі світлом, відкидаючи динамічні тіні, що змінюють положення протягом світлового дня. Навіть мінімальний рух листків додає простору природної енергетики, суттєво покращуючи загальну атмосферу. Застосування методів спрямованого штучного освітлення перетворює рослинні масиви на інтерактивні арт-об'єкти, що створюють

комфортне середовище. Це заохочує відвідувачів до тривалішого перебування в межах закладу.

Рослини стабілізують психоемоційний стан, забезпечуючи відчуття спокою та психологічного благополуччя гостей закладу. Ці зміни середовища підвищують рівень суб'єктивного комфорту, що конвертується у триваліші та продуктивніші візити. Добір асортименту рослин позитивно впливає на здоров'я людей завдяки покращенню якості повітря.

Сезонні зміни в дизайні рослин показують, що ваш простір поєднується з місцем та часом. Весняний період передбачає квітучі і трав'янисті кольори, тоді як осінній – помаранчеві та натуральні земляні відтінки. Такі зміни сприймаються постійними відвідувачами як ознака новизни та динамічного розвитку закладу. Навіть декілька змін композицій забезпечує помітний естетичний ефект, що запобігає візуальній втомі відвідувачів та застарілості простору.

Проектування закритих інтер'єрних просторів вимагає підбору певних видів рослин, здатних рости в умовах дефіциту світла та обмеженого потоку повітря. З іншого боку, рослини для відкритих локацій мають володіти високою сприйнятливістю до сонячних променів, вітру та дощу. Дизайнери створюють окремі плани для кожної зони, приділяючи особливу увагу перехідним просторам - внутрішнім дворам та терасам. На етапі проектування обов'язково враховують шляхи переміщення людей та їх взаємодію з рослинами. Такий підхід гарантує створення безперервного, просторово інтегрованого планування. Кожна функціональна зона підпорядковується єдиній концептуальній художній ідеї, що підтримує цілісне враження.

Оскільки більшість закладів мають обмежений ресурс для щоденного догляду за рослинами, автори проєктів віддають перевагу сукулентам та ксерофітним видам, використовують системи самополиву та установки, що не вимагають клопіткого догляду. Це підтримує свіжий вигляд фітокомпозицій без додаткового залучення

персоналу закладу, зменшуючи ризики втрати декоративності рослин. Залучення дизайнерів до аутсорсингового обслуговування демонструє клієнтам високі стандарти менеджменту та увагу закладу до деталей.

Залучення клієнтів: ресторани, торгові центри та інші заклади, що втілюють у свою концепцію еко-дизайн, демонструють вищу здатність до залучення споживачів, які орієнтовані на принципи стабільного розвитку та екологічної відповідальності. Акцент на системі внутрішнього озеленення закладу забезпечує позитивний відгук з боку екологічно свідомих відвідувачів. Це сприяє формуванню лояльності відвідувачів та встановленню міцного зв'язку між закладом і його клієнтами [5].

У шумних середовищах торговельних центрів звуки можуть бути дуже великою проблемою. Інтеграція рослин у інтер'єри дозволяє частково їх зменшити, оскільки листки рослин та пористий ґрунт виступають природними екранами, що ефективно поглинають звукові хвилі, зменшують відлуння та створюють комфортні умови для ведення розмов між відвідувачами [6].

Високі дерева, такі як фіґи або оливкові дерева, додають елегантності та масштабу. Зелені стіни та вертикальні сади ідеальні для брендингу, створення куточків для фотографій або розділення просторів відкритого планування. Підвісні контейнери з папоротями, ліанами та виткими рослини пом'якшують графіку освітлювальних приладів та додають руху. Компактні та барвисті квіткові композиції є завершальним штрихом формування впізнаваного інтер'єру.

1.3. Особливості рослинного дизайну інтер'єрів ТРЦ

Озеленення торгових центрів сьогодні є важливим аспектом змін парадигми від місця покупок до природно-орієнтованих локацій для відпочинку. Озелені площі ТРЦ надають можливості зробити покупки та отримати позитивні емоції,

враження, відпочити та розважитись. У торгових центрах відвідувачі проводять вільний час, споживають їжу та напої, грають у спортивні ігри, катаються на ковзанах чи дивляться кіно. Багато фрілансерів використовують ці простори для роботи. Через таке різноманіття послуг відвідувачі можуть залишатися в ТРЦ цілий день [7].

Урбанізація, яка почалася в епоху індустріалізації та промислової революції, спричинила появу в містах великої кількості бізнес-центрів і комерційних будівель. Сьогодні, завдяки розвитку технологій, у великих містах стрімко зростає кількість масштабних і багатоповерхових торгових центрів.

Сучасні ТРЦ є важливими громадськими просторами для відпочинку та спілкування. Головне завдання таких центрів – організувати дозвілля в закритому просторі, стимулювати споживання та мотивувати людей залишатися всередині якомога довше. Під впливом економічних і соціальних змін міське середовище помітно змінилося, а нові споживчі звички, прискорений темп життя та постійний брак часу змінили вимоги людей. Це призвело до появи сучасних торгових центрів нового типу, які стали головними точками, що притягують людей в місті. Вони вдало поєднують переваги відкритих та закритих просторів, і, окрім можливостей зробити покупки, пропонують багато варіантів для відпочинку та розваг.

ТРЦ орієнтуються на абсолютно різні категорії відвідувачів і прагнуть бути місцем, куди хоче прийти кожен. Інтеграція рослин у простір торгових центрів завжди була популярним дизайнерським прийомом, оскільки зелень допомагає людям розслабитися та підвищує продуктивність праці робітників. Під час проектування фітодизайну інтер'єру важливо враховувати мікрокліматичні чинники приміщень, екологічні вимоги рослин і місця їх розміщення, варіанти використання та практичну користь. Вдале поєднання цих елементів покращує загальний вигляд приміщення і робить його більш виразним. Орім того, розміщення рослин в коридорах та галереях торгових центрів допомагає відвідувачам краще

орієнтуватися в просторі. Важливим є коректне розміщення рослин без перекривання можливостей огляду вітрин і вивісок магазинів.

Маркетингові дослідження доводять, що на озелених торгових площах рівень продажів є вищим, ніж у залах без рослин. Велика кількість рослин оцінюється відвідувачами ТРЦ як ознака статусу, візуальної привабливості, спокою та і безпеки. Як результат, вони залишаються в магазинах довше і роблять більше покупок. Наявність рослин збільшує час перебування в ТРЦ приблизно на 20 %, що позитивно впливає на загальний товарообіг, а красиві та доглянуті рослинні композиції підкреслюють високий статус бізнесу. Це мотивує клієнтів витратити більші суми, ніж вони планували заздалегідь.

У сучасних ТРЦ максимальне використання природного світла за допомогою великих вікон або скляних дахів створює приємну та свіжу атмосферу, а внутрішні зали стають схожими на відкриті простори. Натуральні матеріали (деревина, камінь та бамбук) додають приміщенням красиву текстуру, природний шарм і спокій, затишок і комфорт, створюють відчуття гармонії, пов'язуючи простір із природою.

Біофільний дизайн повністю повторює природні візерунки, форми та матеріали. Він дозволяє створити середовище, яке позитивно впливає на емоційний та психологічний стан людини.

Такі деталі, як внутрішні фонтани, штучні водоспади чи інтерактивні природні дисплеї переносять відчуття перебування на свіжому повітрі прямо всередину будівлі [8]. Торговельні центри можуть відігравати значну роль у формуванні екологічної стійкості та надихати людей, які їх відвідують, мислити екологічно, сприяти близькості та взаємодії з рослинами фітокомпозицій. На відміну від ізоляції та відсутності людської взаємодії, властивих онлайн-шопінгу, у ТРЦ відвідувачі можуть насолоджуватися товариством інших, милуватися красвидами природи та відпочивати в комфортному внутрішньому середовищі під час здійснення покупок.

Використання екологічних концепцій допомагає перетворити торговельні центри на передові комерційні місця, які споживачі хочуть відвідувати. Наближення торговельних центрів та магазинів до природи також зробить людей більш активними та допоможе їм жити здоровішим життям [9].

1.4. Сучасні тренди фітодизайну інтер'єрів

Термін фітодизайн з'явився в ХІХ столітті, але прикрашати своє житло люди почали ще з давніх часів. Живі рослини здатні задовольнити найважливішу людську потребу в позитивних емоціях, комфортній атмосфері для життя або роботи. Вони приємні для очей і створюють відчуття спокою і затишку. Ще в Стародавньому Римі у багатих патриціїв розбивалися перистилі (внутрішні сади). Люди надавали великого значення рослинним композиціям, використовували квіти у ритуальних обрядах і навіть наділяли рослини символічними значеннями.

У сучасному світі бетону і скла особливо гостро відчувається нестача живого, рослинного компоненту. Тож грамотно підібрані рослини і квіткові композиції здатні перетворити інтер'єр на зелений оазис, в якому можна розслабитися і помріяти перед тим, як знову включитися в скажений ритм мегаполісу [10].

Фітодизайнери виконують широкий спектр завдань, використовуючи рослини як повноцінний засіб створення інтер'єру. Завдяки варіативності морфологічних ознак: фактура, розмір, ріст пагонів, забарвлення листя – рослини дають змогу змінювати візуальний образ приміщення та оновлювати інтер'єр без радикальних рішень. Фітодизайнер формує новий вигляд у приміщеннях добираючи рослини з різною листовою пластиною.

Одним із важливих завдань фітодизайну є формування індивідуальності простору. Живі стіни, що повністю покривають площину, в поєднанні з

контейнерними рослинами чи настільними композиціями забезпечують багатопланове сприйняття простору та підсилюють його характер.

Сучасні рішення в дизайні інтер'єру зумовлюють активне впровадження принципів екодизайну. В межах цього пластиківі та металеві елементи декору витісняються живими рослинами та природними матеріалами. Інтеграція композицій у торговельні, офісні чи житлові інтер'єри розглядається як підвищення естетичної привабливості і відповідності екологічним та стилістичним вимогам. У цьому контексті фітодизайн виконує декоративну й репрезентативну функції.

Фітодизайн є ефективним інструментом просторового зонування. Групи великомірних рослин, об'ємні фітокомпозиції, вертикальне озеленення дозволяють відокремити зони відпочинку, робочі зони, зони розваг та інші. Сучасні форми фітодекору відзначаються великою різноманітністю. До них належать вертикальне озеленення, зимові сади, флораріуми, фітокартини та застосування стабілізованих рослин, які зберігають природний вигляд протягом багатьох років [10].

У 360 MALL у 2009 році були створені перші вертикальні сади Патріка Блана у Кувейті (рис. 1.1). У головному атріумі та Сонячному саду розміщені живі стіни площею 650 м² та включають чотири окремі двосторонні рослинні стіни.

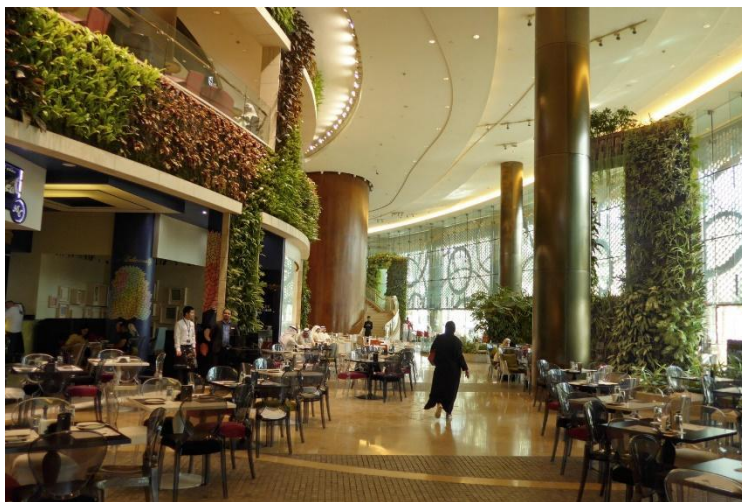

Рис. 1.1. Вертикальні сади Патріка Блана [11]

У торговому центрі 360 MALL у 2015 році фуд-лаунж розширився, пройшовши три етапи. Головна зміна – новий садовий майданчик у The Gardens з пишними вертикальними садами і 10-метровим водоспадом як центральним елементом композиції. У 2017 році додали ще 180 м² вертикальних садів. Патрік Блан відібрав більше, ніж 21 500 рослин з усього світу для гідропонних зелених стін Le Mur Vegetal. Ці сади функціонують як природний біофільтр, який покращує якість повітря у торгово-розважальному центрі. Були підібрані рослини з різноманітною формою, кольором та текстурою, щоб створити спокійне та розслаблююче тропічне середовище. Процес поливу та удобрення автоматизований за допомогою системи зрошення з таймером. Живі стіни мають вбудовану систему фільтрації води, яка допомагає рослинам процвітати, не турбуючись про накопичення надлишку солей [12].

Торгово-розважальний центр Citywalk знаходиться в Гонконгу та вважається першим зеленим ТРЦ у місті. Архітектори та дизайнери надихалися пагорбами Роппонгі, що знаходиться у Японії. Торговий центр Citywalk намагається об'єднати людей, технології, мистецтво та природу за допомогою деяких нових та інноваційних ідей, таких як площа Citywalk площею 12192 квадратних футів з деревами, водою та ставками, вертикальний сад площею 2438,4 квадратних метрів, перша в Гонконзі «Архіскульптура», яка являє собою гігантську піксельну стіну з понад 1300 світлодіодними дисками, інтегрованими у зовнішній фасад торгового центру. Ідея нової концепції полягає в тому, що шопінг і природа можуть існувати в гармонії, пропонуючи гостям, покупцям та відвідувачам додаткові переваги для відпочинку [13].

У сучасній архітектурі розвиваються різні типологічні та ергономічні підходи щодо інтеграції озеленення. Різні підходи можуть давати різні результати, щодо використання озеленення не тільки як елементу дизайну, але і як повноцінну планувальну одиницю у структурі будівлі. Концепція архітектури великих

просторів має поєднувати екологічні, естетичні та етичні фактори. Озеленення є одним із шляхів благоустрою та поліпшення умов життя людини. Розвиток новітніх технологій сприяє позбавленню звичних стереотипів у функціональному, стилістичному та композиційному вирішенні дизайну інтер'єру громадських приміщень, що призводить до утворення нових прийомів і засобів організації внутрішнього архітектурного простору з використанням фітодизайну. Фітодизайн активно використовується в інтер'єрах громадських будівель, як елемент концепції та засіб компенсації екологічного дискомфорту.

Озеленення також сприяє наповненню кольорової палітри та додає естетичний комфорт. В окремих випадках озеленення стає функціональним елементом архітектурно-планувальної структури будівлі, що надає таким об'єктам певної переваги. Зокрема це поліпшення життєдіяльності людей, збільшення туристичної привабливості будівлі, тощо [14].

Висновки до розділу 1.

1. Фітодизайн виконує декоративну, екологічну функції: рослини очищають повітря, зволожують його, формують здоровий мікроклімат у приміщенні.
2. Наявність озеленення в інтер'єрі позитивно впливає на психоемоційний стан, загальне самопочуття, знижує стрес, підвищує концентрацію та продуктивність.
3. Сучасний фітодизайн вказує про перехід від мінімального озеленення до системного включення рослин у концепції інтер'єрів.
4. Зелені насадження у закладах громадського харчування збільшують конкурентоспроможність, формують бренд, збільшують тривалість перебування відвідувачів у закладі, можуть виконувати маркетингову функцію.

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТ І МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Об'єкт дослідження

У сьогоденних умовах зростання міського населення та площі громадських просторів високого значення набуває озеленення інтер'єрів торгово-розважальних центрів. Озеленення закритих просторів є не лише естетичним задоволенням, а й виконує екологічну, комунікативну та психологічну функції, роблячи це середовище комфортним для людей. Якісний добір асортименту рослин, які пристосовані до умов ТРЦ зі штучним освітленням, перепадами температури, низькою вологістю повітря та великим потоком людей є важливим.

Рис. 2.1. ТРЦ "Respublika Park» [15]

Торгово-розважальний центр «Respublika Park» (рис. 2.1) є одним із найбільших торгових комплексів не тільки в Україні, а й у Європі, що знаходиться у південній частині міста Києва. ТРЦ розташований за адресою Кільцева дорога, 1 у близькій доступності до станції метро «Теремки». Формат ТРЦ – торгово-

розважальний центр нового покоління з розвиненою інфраструктурою, великою торговельною площею.

Загальна площа ТРЦ становить 300 000 м², що дозволяє розмістити велику кількість торговельних зал, фудкортів, розважальних просторів. Однією з важливих особливостей ТРЦ «Respublika Park» є простір з елементами фітодизайну інтер'єру (рис. 2.2) та великий розважальний простір, де увагу привертає внутрішній «оазис», який знаходиться під прозорою покрівлею з надзвичайним ландшафтним

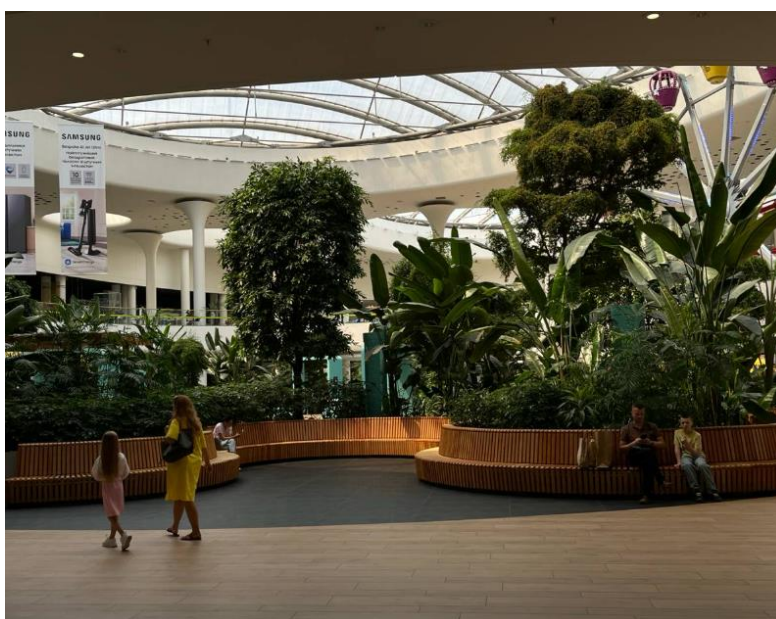

Рис. 2.2. Оазис ТРЦ «Respublika Park» (фото автора)

оформленням, де великомірні дерева та тропічні рослини поєднані з елементами інтер'єру. Внутрішнє середовище ТРЦ дає великі можливості щодо фітодизайну, адже у різних зонах спостерігаються певні відмінності освітлення, що дозволяє використовувати різні види рослин. Стабільний температурний режим, вентиляція та кондиціонування створюють сприятливі умови для вирощування великого асортименту декоративних рослин [17].

Центральний універмаг «ЦУМ» (рис. 2.3.) у м. Київ один із найстаріших та

водночас модернізованих торгових комплексів столиці.

Рис. 2.3. ЦУМ [16]

Він розташований у самому центрі міста на вул. Хрещатик, у зоні транспортного та пішохідного руху, цим самим забезпечує постійний потік відвідувачів. Будівля загальною площею 45 000 м² має кілька поверхів, де розміщені торгівельні зали різного призначення, технічні та комерційні приміщення. На верхніх поверхах розміщені фуд-зони, рекреаційні простори, що сприяє тривалому часу перебування відвідувача. Значна частина торгівельних залів орієнтована на використання змішаного освітлення (природне та штучне). Температурний режим на комфортному рівні для відвідувачів та озеленення інтер'єру стабілізують системами опалення, вентиляцією та кондиціонуванням.

У сучасних умовах розвитку ТРЦ виникає висока потреба у комфортному перебуванні відвідувачів у просторі естетично привабливого та психологічно сприятливого середовища.

Фітодекор дозволяє пом'якшити сприйняття інтер'єру, забезпечити умови для психоемоційного розвантаження відвідувачів. Декоративні рослини позитивно

впливають на емоційний стан людини, знижують рівень стресу, забезпечують відчуття затишку, що є надважливим у сучасних умовах існування.

З екологічної точки зору озеленення інтер'єру сприяє покращенню мікроклімату: зменшується запиленість, покращується якість повітря, пом'якшується акустичне середовище.

У комерційних просторах озеленення підвищує привабливість, що сприяє збільшенню кількості відвідувачів, тим самим впливає на економічну діяльність.

2.2. Предмет дослідження

З метою встановлення ставлення відвідувачів ТРЦ "Respublika Park" до фітодекорування інтер'єру і з'ясування їхніх інтересів щодо майбутнього розвитку озеленення середовища було проведено анкетне опитування.

Опитування дало можливість оцінити рівень задоволення існуючим озелененням простору, визначити стиль та формат фітодизайну, які до вподоби відвідувачам.

Опитування проводили через анкетування. До нього долучились відвідувачі та потенційні відвідувачі ТРЦ «Respublika Park». Всього було опитано 35 респондентів, що дало змогу виконати якісний та кількісний аналіз сприйняття озеленення інтер'єру у ТРЦ.

Спочатку було з'ясовано чи опитані люди знайомі з ТРЦ.

За результатами опитування встановлено, що 80 % респондентів вже бували у торгово-розважальному центрі, тоді як 20 % відповіли, що ні. Це свідчить про те,

що більшість відвідувачів мають досвід у перебуванні там, отже їхні відповіді базуються на реальних враженнях (рис. 2.4).

Чи бували Ви у ТРЦ "Respublika Park"

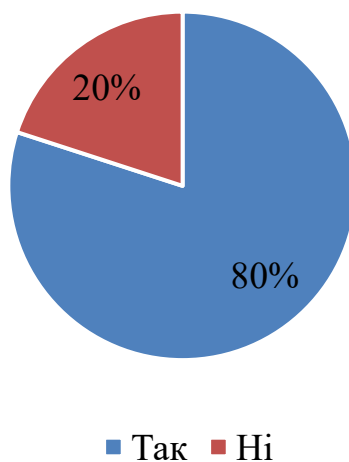

Рис. 2.4. Результати опитування респондентів щодо відвідування ТРЦ (розробка автора)

Значущим показником є частота відвідування ТРЦ. 48,6% опитаних

Як часто Ви відвідуєте ТРЦ "Respublika Park"

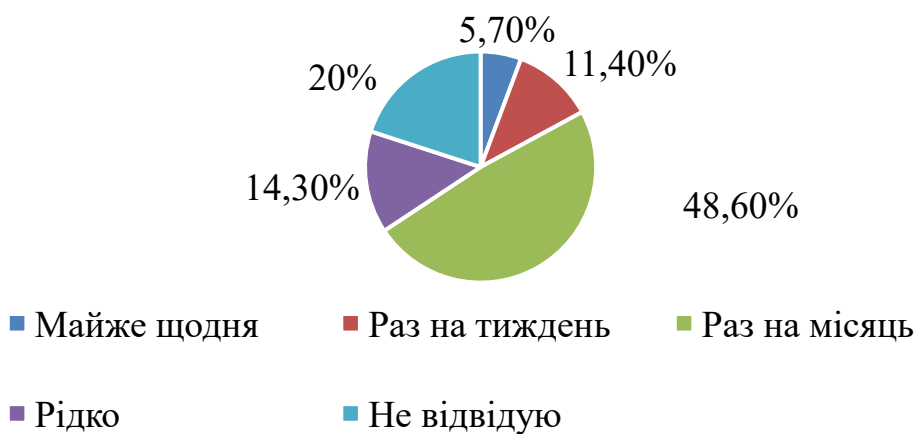

Рис. 2.5. Результати опитування респондентів щодо частоти відвідування ТРЦ (розробка автора)

відвідують ТРЦ приблизно один раз на місяць, а 20% не відвідували торгово-розважальний центр (рис. 2.5). Ще 14,3 % ходять туди рідко, 5,7 % – майже щодня та 11,4% приблизно один раз на тиждень. Опитувана аудиторія представлена епізодичними та періодичними відвідувачами, загальне враження від озеленення інтер'єру має важливе значення, оскільки вони впливають на рішення про майбутні візити до ТРЦ.

Опитування показало, що домінує молодіжна аудиторія віком від 18-24 років (85,7%) (рис. 2.6.), інші вікові категорії – до 18 років, 25-34, 35-44, 45-54 та 55+ представлено меншою кількістю опитаних. Це вказує на те, що ТРЦ орієнтується в більшості випадків на молодь та в першу чергу означає, що погляди молодших відвідувачів є більш чутливими до візуальної привабливості та сучасності інтер'єрних рішень.

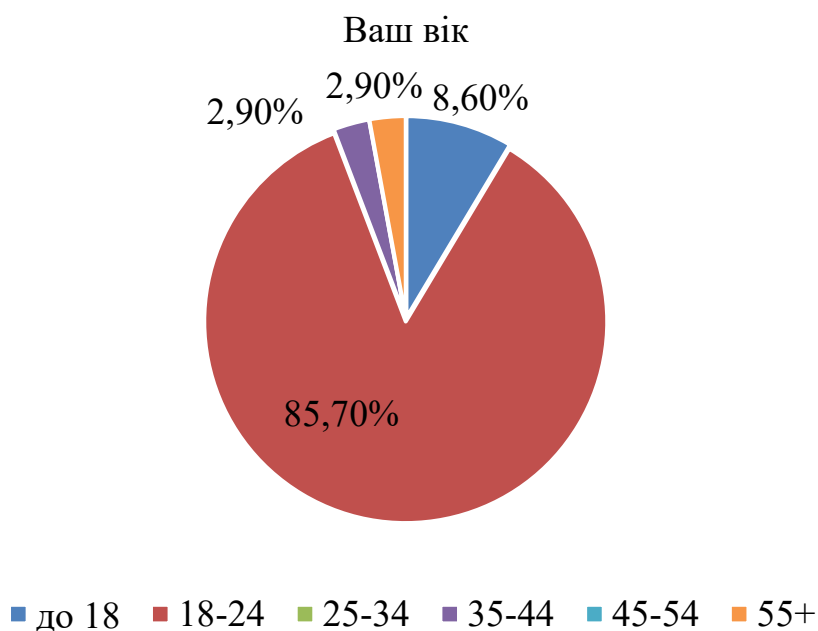

Рис. 2.6. Результати опитування респондентів щодо їхнього віку (розробка автора)

Одним із важливих завдань дослідження було встановити чи відвідувачі звертають увагу на озеленення простору у ТРЦ (рис. 2.7.). За результатами опитування 80 % респондентів відповіли позитивно, проте 11,4 % не змогли пригадати, а 8,6 % зовсім не звертали уваги на озеленення. Для більшості опитаних рослини є помітним елементом інтер'єру, а невелика частина тих, хто не звертав увагу чи на пам'ятають може вказувати про певну недостатність рослин у просторі.

Чи звертали Ви увагу на рослини/озеленення у ТРЦ
"Respublika Park"

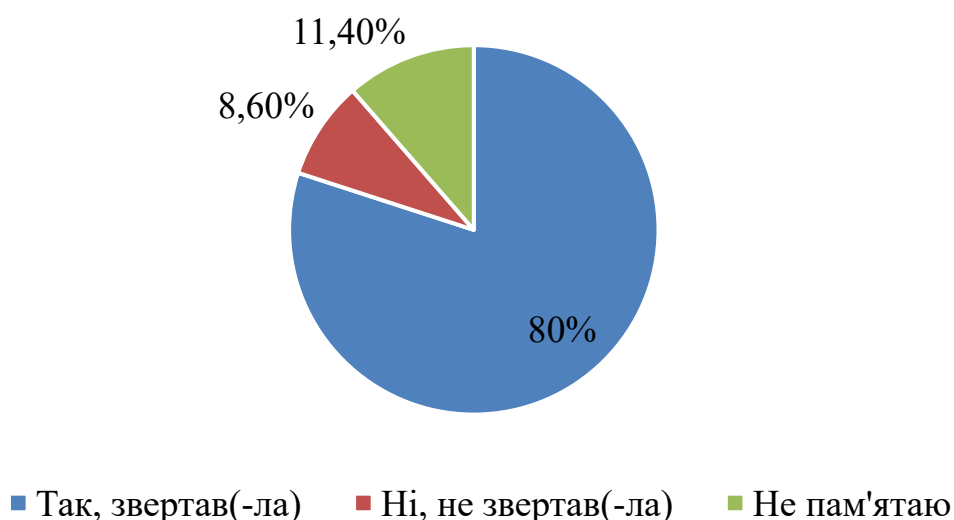
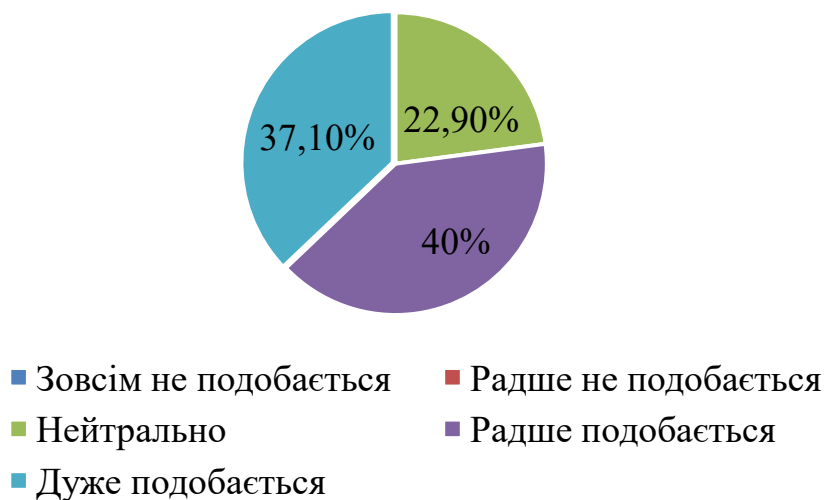

Рис. 2.7. Увага відвідувачів до озеленення ТРЦ «Respublika Park» (розробка автора)

Загальна оцінка фітодекорування (рис. 2.8.) виявилась позитивною: 40 % респондентів обрали варіант «радше подобається», а 37,1 % вказали, що озеленення «дуже подобається», негативних відповідей не було зафіксовано, але нейтральну позицію займають 22,9 %. Можемо стверджувати, що фітодекорування ТРЦ відповідає очікуванням відвідувачів та формує позитивне враження. Важливо було дізнатись, які емоційні стани викликають у відвідувачів зелені насадження в торгово-розважальному центрі. Респонденти пов'язували озеленення з відчуттям

природності та затишку – по 60 %, 54,3 % опитаних вказали, що озеленення асоціюється з сучасністю, а 45,7 % – з привабливістю простору. Жоден респондент

Як би Ви оцінили загальне фітодекорування у ТРЦ
"Respublika Park"

не вказав, що озеленення інтер'єру викликає відчуття недоглянутості. Це вказує на

Рис. 2.8. Результати опитування респондентів щодо загального фітодекорування у ТРЦ «Respublika Park» (розробка автора)

те, що фітодекорування виконує психоемоційну функцію, створює атмосферу спокою та комфорту.

Аналіз відповідей щодо конкретних видів озеленення дав змогу окреслити пріоритетні формати фітодизайну для відвідувачів. Живі великого розміру рослини у контейнерах або в ґрунті набрали найбільшу кількість голосів – 80 %, також великою популярністю користуються декоративні квіткові композиції – 62,9 % та вертикальне озеленення – 60 %, підвісні кашпо обрали – 25,7 % респондентів, в той же час штучні рослини не було обрано жодним з респондентів.

Частина респондентів зазначили, що не мають окремих побажань щодо вдосконалення озеленення, проте запропонували збільшити площу куточків з рослинами, додати більше зелені між магазинами, а не тільки в центрі торгово-

розважального центру. Окремі відвідувачі акцентували увагу на тому, що озеленення виглядає сучасно та привабливо та нічого змінювати не потрібно.

Узагальнюючи результати опитування, можемо констатувати, що озеленення ТРЦ «Respublika Park» відіграє важливу роль у формуванні позитивного враження образу серед відвідувачів. Рослини створюють затишок, забезпечують відчуття комфорту та спокою, проте запит на збільшення кількості рослин створює певне підґрунтя щодо розроблення проєктних рішень на вдосконалення ТРЦ.

Для аналізу стану існуючого озеленення у ТРЦ потрібно попередньо охарактеризувати умови середовища, з цією метою уло проведено дослідження мікрокліматичних умов та фітомоніторинг стану рослинних композицій, розташованих в ТРЦ "Respublika Park". Вимірювання ключових параметрів середовища показали наступні результати: освітленість становила 29,5, 76,9 та 54,2 люкс (рис.2.9) що є досить низьким діапазоном для більшості рослин, але

Рис. 2.9. Освітленість ТРЦ "Республіка" [фото автора]

відповідає потребам тіньовитривалих видів. Температура ґрунту була зафіксована в межах 23-24 °С, що є оптимальним для тропічних рослин. Кислотність ґрунту (pH) знаходилась у діапазоні 7,0 – 7,5, що відповідає нейтральній або слаболужній реакції, що є допустимим для багатьох видів.

Візуальний огляд дозволив ідентифікувати основні рослинні види в композиціях. Серед них: епіпремнум золотистий (*Epipremnum aureum*) (Linden &

André) G.S.Bunting, стреліція Миколая (*Strelitzia nicolai*) Regel & Körn., хамедорея витончена (*Chamaedorea elegans*) Mart., шефлера деревоподібна (*Schefflera arboricola*) Hayata, маранта триколірна (*Maranta leuconeura*) E.Morren та фікус Біннендійка (*Ficus binnendijkii*) (Miq.) Miq., драцена запашна (*Dracaena fragrans*) L., спатифілум (*Spathiphyllum*), офіпогон японський (*Ophiopogon japonicus*) (Thumb.) Ker Gawl.

Загальний стан рослин був задовільним, масових уражень хворобами чи шкідниками не виявлено, що свідчить про якісний догляд. Однак, детальний аналіз виявив локальні пошкодження листків, які вказують на певні недоліки в умовах утримання. На листках стреліції наявні сухі, коричневі краї, що є типовою ознакою низької вологості повітря, нерегулярного поливу або надлишку мінеральних солей. Аналогічні симптоми, а саме пожовтіння та висихання країв листків зафіксовані на маранті триколірній, яка є особливо чутливою до нестачі вологи та жорсткої води.

На основі отриманих даних були розроблені рекомендації для покращення умов утримання рослин. Зокрема, для підвищення вологості повітря пропонується регулярне обприскування крон рослин м'якою відстояною водою. Також необхідно оптимізувати режим поливу, забезпечуючи його регулярність відповідно до потреб кожного виду. Рекомендується використовувати м'яку воду для поливу, щоб уникнути накопичення солей у ґрунті. Важливим є також контроль за рівнем добрив та регулярний моніторинг стану рослин для своєчасного виявлення та усунення проблем.

Під час дослідження мікрокліматичних умов та стану рослин, які розміщені локально в інтер'єрі ЦУМ (тут точно ЦУМ має бути) було виявлено, що рівень освітлення доволі низький, але достатній для тіневитривалих та тінелюбних рослин, що відповідає умовам ТРЦ «Respublika Park». Оглянувши рослини, було виявлено, що вони знаходяться в хорошому стані: не виявлено масових уражень шкідниками, не зафіксовано хвороб рослин, забарвлення листків яскраве, окрім стреліції Миколи

(*Strelitzia Nicolai*) Regel & Körn. – пожовтіння листів, що може бути реакцією на низьку відносну вологість повітря чи пересихання субстрату. До складу насаджень входять крупноміри – стреліція Миколи (*Strelitzia Nicolai*) Regel & Körn., лавр благородний (*Laurus nobilis*) L. та мирт звичайний (*Myrtus communis*) L., а також ампельні рослини – епіпремнум золотистий (*Epipremnum aureum*) (Linden & André) G.S.Bunting., фікус еластича (*Ficus elastica*) Roxb. ex Hornem., бокарнея відігнута (*Beaucarnea recurvata*) Lem.

2.3. Асортимент рослин, які придатні для фітодекорування інтер'єрів

Для фітодекорування інтер'єрів використовують рослини, які можуть витримати недостатнє освітлення, низьку відносну вологість повітря, а також доповнюють стиль приміщення, очищують повітря та створюють відчуття затишку.

Рис. 2.10. Сансев'єрія [19]

Сансев'єрія (*Sansevieria*) (рис. 2.10.) – рослина, що краще росте у напівтіні, ніж на сонці, листя стійке до механічних пошкоджень, потребує мінімального поливу – один раз на 2-3 тижні, взимку – один раз на 20-30 діб [19].

Рис. 2.11. Заміокулькас [19]

Заміокулькас (*Zamioculcas*) (рис. 2.11) – маловимогливий до освітленості та вологості повітря, витримує коливання температури. Листки заміокулькаса дуже щільне та випаровує мало вологи, через що потребує мало вологи. Дорослі рослини виростають заввишки 100-120 см [19].

Рис. 2.12. Монстера [20]

Монстера (*Monstera*) (рис. 2.12) – рослина, що здатна вирости до 5 м у висоту, листки до 90 см у діаметрі. Потребує великої кількості яскравого, але розсіяного

світла. Вологість повітря повинна бути підвищеною, у спекотні дні слід додатково зволожувати рослину обприскуючи листя водою. Полив потрібен тоді, коли підсохне верхній шар ґрунту [21].

Рис. 2.13. Фікус [22]

Фікус (*Ficus*) (рис. 2.13) – рослина, що добре пристосовується до півтіні, прямі сонячні промені шкодять загальному стану рослини. Фікус дуже чутливий до холодного ґрунту та повітря. Рослина вимагає високої вологості повітря, важливо обприскувати листя. У випадку пересихання ґрунту чи різкого коливання температур може розпочатися опадання листків. Висота рослини – 1-5 м [22].

Рис. 2.14. Драцена [24]

Драцена (*Dracaena*) (рис. 2.14) – пристосована до яскравого розсіяного освітлення, погано реагує на різкі перепади температур. Полив повинен бути регулярним та помірним, не любить застою води. Надлишок вологи призводить до загнивання коренів та стебла. Висота рослини приблизно 1-2 м [24].

Рис. 2.15. Епіпремнум [25]

Епіпремнум (*Epipremnum*) (рис. 2.15) – вічнозелена тропічна ліана, з листям серцеподібної форми, насиченого зеленого кольору з жовтими вкрапленнями залежно від сорту. Рослина добре адаптується до умов навколишнього середовища, поливати її треба помірно, потребує яскравого, але розсіяного освітлення, підтримувати вологість повітря потрібно на рівні 50-60 % [25].

Рис. 2.16. Спатифілум [26]

Спатифілум (*Spathiphyllum*) (рис. 2.16) – вічнозелена рослина, яка любить високий рівень освітлення, гарно зростає у вологому середовищі, до температури повітря рослина непримхлива, вимагає помірного поливу, проте надлишок вологи призводить до загнивання коренів [26].

Рис. 2.17. Калатея [27]

Калатея (*Calathea*) (рис. 2.17) – Листя має яскраве строкате забарвлення. Полюбіє високу відносну вологість повітря, добре себе почуває у невеликому затіненні. Полив потрібен рясний влітку, взимку – помірний [27].

Рис. 2.18. Маранта [28]

Маранта (*Maranta*) (рис. 2.18) – декоративно-листяна рослина, що потребує великої кількості світла, яке повинно бути розсіяним. Потребує рясного поливу

одразу після того, як підсохне ґрунт, також відносна вологість повітря повинна буде підвищеною [29].

Висновок до розділу 2.

1. Торгово-розважальний центр «Respublika Park» та ЦУМ є багатофункціональними громадськими просторами, де озеленення інтер'єру набуває важливого естетичного, психоемоційного та екологічного значення.

2. Анкетне опитування відвідувачів ТРЦ «Respublika Park» показало задоволення респондентів високим рівнем озеленення.

3. Дослідження мікрокліматичних умов утримання фітокомпозицій в інтер'єрах ТРЦ «Respublika Park» виявило прийнятні умови для культивування тіневитривалих і тропічних видів рослин.

4. Дослідження локацій та торговельних площ ЦУМ виявило локальні проблеми зі станом і декоративністю рослин через низьку відносну вологість повітря, пересихання субстрату.

5. Добір асортименту рослин орієнтований на їх тривале культивування за умов штучного освітлення приміщень, змін температурного режиму та відносної вологості повітря, механічних впливів.

РОЗДІЛ 3

ФІТОДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ТРЦ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ КОМПОЗИЦІЙ

3.1. Типологія приміщень ТРЦ

Торговий центр – це сукупність підприємств торгівлі, послуг, громадського харчування та розваг, підібраних відповідно до концепції, які здійснюють свою діяльність у спеціально спланованій будівлі (або комплексі будівель), що знаходиться в професійному управлінні і підтримується у вигляді однієї функціональної одиниці.

Всі типи торгових центрів слугують різним купівельним потребам і класифікуються в залежності від розміру, місця розташування і орендарів/торгових операторів, присутніх у них. Часто при визначенні типу торгового центру враховують і групи споживачів або цільові покупки [30].

ТРЦ входять в клас А та їх розділяють за такими критеріями (табл. 3.1.) [30]:

Табл. 3.1

Класифікація торговельних об'єктів за класами

Критерій	Вимоги до об'єкта даного класу
Формат об'єкта	Торговий центр, Торгово-Розважальний центр. Великі формати об'єктів з розвинутою інфраструктурою та розважальною частиною

Продовження табл. 3.1

Цінова категорія	Дуже висока
Райони розташування	Переважно великі спальні райони або центральний район, історичний центр
Розташування в масиві	Великий житловий масив (часто великі спальні райони). Будівля розташована на першій лінії, з хорошою візуальною доступністю
Транспортна доступність	Розташування поблизу великих автомагістралей, з великою пропускною здатністю, з зручним під'їздом до об'єкта.
Поверховість	Визначається індивідуально під заплановані площі в об'єкті торгової нерухомості
Планувальне рішення	Наявність хорошої навігації по об'єкту - великі прохідні холи, ліфти, ескалатори. Видимість торгових точок з основних прохідних місць
Конструктив	Капітальна споруда
Паркінг	Під охороною стоянка з дотриманням нормативу 12,5 кв. м./ м
Архітектура	Сучасна архітектура, новобудова
Оздоблення	У зовнішній обробці переважають скло, пластик, внутрішнє оздоблення - пластик, скло, натуральні матеріали
Громадське харчування	Ресторанний дворик, фуд-корт

Продовження табл. 3.1

Розважальна складова	Розважальний комплекс
Товарна спеціалізація	Змішана
Основні споживачі	Елітний, забезпечений середній клас
Система вентиляції та кондиціонування	Постійна підтримка мікроклімату
Управління	Професійна керуюча компанія (досвід від 3-х років, ведуча не менше 4-5 об'єктів з середньою площею не нижче 3 000 кв. м.)
Охорона та експлуатація	Власна служба безпеки

Основні типи приміщень у ТРЦ поділяють за призначенням на такі категорії:

- Торгові приміщення
 1. Основні орендарі – великі площі, що формують основну кількість людей;
 2. Магазины торгової галереї – магазини одягу та взуття, аксесуарів, які знаходяться вздовж галерей;
 3. Острівна торгівля.
- Розважальні/дозвілєві приміщення
 1. Фуд-корт;
 2. Ресторани/кафе;
 3. Кінотеатри;
 4. Ігрові зони та атракціони;
 5. Спортзали, льодові арени і т.д.
- Сервісні та допоміжні приміщення
 1. Пункти побутового обслуговування
 2. Санітарно-гігієнічні приміщення;
 3. Лаунж-зони.

- Адміністративні приміщення
 1. Склади;
 2. Адміністрація;
 3. Паркінг.
- Комунікативні простори
 1. Центральні приміщення, що об'єднують поверхи;
 2. Коридори;
 3. Ліфти, сходи та ескалатори.

3.2. Ергономіка елементів інтер'єру

Ергономіка — наука, яка комплексно вивчає особливості виробничої діяльності людини в системі «людина-техніка-довкілля» з метою забезпечення її ефективності, безпеки та комфорту. Сформувалася в США у 1920-х рр. на межі психології, фізіології, гігієни, біомеханіки, антропології та низки технічних наук у зв'язку з ускладненням техніки, якою повинна керувати людина [31].

У проектуванні комерційних приміщень зазвичай акцентують увагу на дизайні та зручності використання певного простору. Важливим чинником, який не можна ігнорувати — ергономіка. Вона відіграє важливу роль в обладнанні торгових приміщень, створюючи привабливий дизайн та комфорт для працівників чи відвідувачів.

В увазі будь-якого комерційного середовища основною фігурою є клієнт, а його сприйняття простору впливає на результат успіху закладу. Торговий об'єкт, який урахував всі принципи ергономіки має більше шансів залучити клієнтів та заохотити повернутися знову.

Зручні місця для сидіння, швидкий та легкий доступ до товарів, хороший рівень освітлення створюють відчуття приємної атмосфери та спонукають

залишатися у приміщенні довше. Важливою складовою ергономіки є продумана система вказівників, навігація, яка дозволяє легко орієнтуватись у просторі та швидко знаходити потрібний магазин.

Зазвичай основна увага приділяється відвідувачам, проте досить важливо під час проєктування простору враховувати умови роботи персоналу. У сфері торгівлі продавці та консультанти багато часу проводять на ногах, виконують велику кількість операцій, спілкуються з клієнтами, що створює велике навантаження на організм. Використання ергономічних принципів у проєктуванні обладнання для торгівлі може сильно збільшити рівень комфорту та продуктивність. Регульовані робочі місця, ергономічні місця для сидіння, правильне розміщення інструментів зменшує ризик проблем з опорно-руховим апаратом та втомлюваність, а отже, позитивно позначається на роботі і самопочутті команди.

Основні напрямки щодо ергономічного облаштування комерційних приміщень:

- планування допомагає забезпечити логічну організацію простору, зменшує скупчення людей в одному місці та дозволяє безперервно рухатись. Цього можна досягти завдяки правильно складеним маршрутам, продуманому встановленні інформаційних стійок та достатній ширині коридору;
- зони для сидіння мають забезпечити правильну підтримку тіла та зменшити навантаження на організм під час перебування у приміщенні. Вітрини, полиці, стелажі потрібно регулювати для легкого доступу до продукції;
- головну роль відіграє система освітлення у формуванні доброякісного комерційного середовища. Максимально надважливо використовувати природне світло та доповнити його професійно спроектованим штучним освітленням, яке рівномірно освітлює торгові зони та гарантує комфортні умови для відвідувачів та працівників;

- правильний добір кольорової гами та матеріалів позначається на психологічному сприйнятті середовища та відчуття затишку. Занадто яскраві чи агресивні кольори викликають відчуття втоми або незадоволення, а матеріали потрібно обирати спираючись на їхню зносостійкість, легкості у догляді та тактильність [32].

У світі, де технології стрімко розвиваються важливо впровадити «розумні» системи у обладнання торгових приміщень, що суттєво збільшує ергономічні властивості.

Застосування освітлення з датчиками руху, автоматичних дверей, безконтактних інтерфейсів дозволяє безперервно рухатись та забезпечує високий рівень гігієни. Інформаційні стійки, додаткові екрани надають легкий доступ до відомостей без зайвих зусиль [32].

Сучасні простори часто поєднують багато різних функцій. Прикладом такого може бути кав'ярня в книгарні чи відпочинкова зона у структурі певного магазину. Застосування модульних меблів, які просто та легко можна переставити, трансформованих сидінь чи приховані елементи зберігання збільшують функціональність середовища, при цьому зберігається досить високий рівень ергономічного комфорту.

Особливу увагу слід приділити забезпеченню доступності для всіх відвідувачів, незалежно від фізичних можливостей.

Включення таких елементів, як ліфти, облаштовані вбиральні, пандуси є важливою умовою для створення інклюзивного простору. Досить важливо, щоб інформаційні системи розроблялися так, щоб містили функції для людей з порушення слуху або зору.

Що не менш важливо – психологічний стан людини. Добре організований простір допомагає зменшити рівень стресу та сприяє розслабленню [33].

3.3. Психоемоційна характеристика сприйняття рослин і кольорів

Садова терапія – це метод, що використовується в психотерапії та реабілітації, заснований на взаємодії пацієнта з природою і садовим середовищем. Вона була розроблена основі спостережень цілющих властивостей природи.

Садову психотерапію визнали як метод підтримки людей з психологічними труднощами. Підхід терапії тримається на поєднанні природного середовища і людини та участь в будь-яких садових справах, що впливає не тільки психологічно, а й фізично [34].

Садова терапія розглядається як один із перспективних різновидів психотерапевтичних втручань, спрямованих на покращення психоемоційного стану та підвищення якості життя людини. Ефективність садотерапії пов'язують зі здатністю нормалізувати настрій, знизити рівень стресу, сприяти загальному відновленню психологічного благополуччя.

Терапія передбачає залучення п'яти органів чуття через контакт з ароматами, фактурами, рослинами, ґрунтом; сприяє відновленню емоційної рівноваги та зниженню рівня тривожності. Важливим є активна участь людини в садових роботах, а не пасивне споглядання. Такий вид діяльності формує відчуття відповідальності, причетності до результату, що позначається на самопочутті [33].

Колір у фітодизайні є одним із головних чинників формування емоційного стану людини, внутрішнього середовища. При цьому рослини виконують роль основних кольорових акцентів: забарвлення квіток, листя чи стебел та поєднання рослин з елементами інтер'єру – меблі, стіни, підлога та освітлення створюють цілісну композицію, що здатна впливати на емоційний стан, концентрацію, настрій, рівень стресу чи працездатність [35].

Провідне значення у фітодизайні має зелений колір, який притаманний більшості декоративно-листяних рослин, він асоціюється з природністю, легкістю,

свіжістю. Візуальний контакт із рослинами допомагає заспокоїти емоційний стан, відновитись та покращити продуктивність. У фітодизайні такі кольори як помаранчевий, жовтий, червоний доцільно використовувати у ролі акцентів аби виділити певні зони. Холодні кольори (синій, фіолетовий, блакитний) створюють спокійну атмосферу, додають енергію, позитивно впливають на якість сну. Потрібно балансувати кольорові поєднання, щоб не було перевантаження середовища. Білий колір асоціюється із чистотою та легкістю, посилює відчуття свіжості гармонійності. Водночас надмірне використання чорного та дуже темних тонів у поєднанні з рослинами може зумовити зниження настрою, посиленню відчуття важкості чи емоційного напруження, що потребує обережного застосування таких рішень у фітодизайні [35].

У торгово-розважальних центрах рослинні композиції виступають важливим інструментом цілеспрямованого моделювання емоційного стану залежно від зони перебування відвідувача. Правильно створені насадження з квіткових чи декоративно-листяних рослин підвищують естетичну привабливість простору, впливають на психоемоційний стан, на тривале перебування у просторі. Загалом колір впливає не тільки на естетику, а і є важливим у формуванні емоційного стану людини.

Висновки до розділу 3.

1. Торгово-розважальні центри типу А складні багатофункціональні об'єкти з великими площами зі змішаними форматами приміщень, вимогами до мікроклімату, освітлення, навігації, комфорту відвідувачів.
2. Ергономіка в інтер'єрах ТРЦ передбачає логічну організацію маршрутів, зручні місця для сидіння, правильне розміщення вказівників, достатню ширину проходів, що підвищує комфорт відвідувачів.

3. Правильне освітлення, матеріали, кольори інтер'єру у поєднанні з рослинами впливають на відчуття затишку, безпеки, комфорту.

4. Фітодизайн у ТРЦ не повинен створювати дискомфортні умови праці для працівників – розміщення рослин не має перешкоджати роботі, зменшувати огляд чи ускладнювати доступ до будь-якого обладнання.

5. Психоемоційний вплив рослин ґрунтується на принципах садотерапії. Контакт із зеленню, її кольором, фактурою сприяє зниженню стресу, покращує настрій та загальне самопочуття відвідувачів.

6. Колір рослин та елементів інтер'єру забезпечує відчуття природності та комфортності. Зелений колір викликає відчуття спокою та природності, теплі відтінки можна використати як акценти, а холодні для створення розслабленої атмосфери. Темні чи насичені кольори викликають втому і напруження.

РОЗДІЛ 4

СУЧАСНІ ФІТОДИЗАЙНОЛОГІЧНІ РІШЕННЯ, ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТА КОЛОРИСТИЧНІ РІШЕННЯ

4.1. Розробка моделі фітокомпозиції для локації №1 «ЦУМ»

Для комфортності перебування відвідувачів у зоні фудкорту «ЦУМа» та відокремленості посадкових місць від основного потоку руху запропоновано фітостіну з живих рослин. Такий елемент озеленення інтер'єру виконує функцію зонування середовища, шумопоглинання, естетичного сприйняття простору. Фітостіна не перевантажує простір, зберігає відчуття відкритості, але водночас створює камерні середовища (рис. 4.1).

Рис. 4.1. Фітостіна (розробка автора)

Обрано ампельні тіневитривалі види рослин – епіпремнум золотистий (*Epipremnum aureum*) (Linden & André) G.S.Bunting та філодендрон серцелистий (*Philodendron hederaceum*) (Jacq.) Schott. Вони добре адаптуються до умов штучного

освітлення ЦУМа, швидко ростуть та придатні для створення двосторонньої фітостіни.

Проектована фітостіна (рис. 4.1) на фудкорті ЦУМ складається з модульної системи на металевому каркасі з двостороннім озелененням. Конструкція розміщена по контуру посадкової зони і повторює її форму, створюючи плавну лінію між столами. Основою фітостіни є металевий каркас із сталевого профілю, пофарбований у темно-сірий колір. Каркас має висоту 1 м та довжину 11 м, встановлюється на опорну платформу, що дозволяє розмістити та стабілізувати конструкцію без втручання в існуюче покриття [37].

Фітомодулі являють собою пластикові касети з «кишенями» для висадки рослин у торф'яний субстрат, розміщені з двох сторін каркаса. Така схема дозволяє розвиватись кореневій системі для формування зеленого покриття при найменшій товщині конструкції. Модулі змінні, це дозволяє переносити рослини без демонтажу всієї конструкції. У конструкції передбачена система крапельного поливу. Вода подається у субстрат, надлишок вологи збирається у піддоні та повертається у накопичувальний бак, це дає змогу підтримувати водний режим без перезволоження рослин. Рослини висаджуються з відстанню 20 см один від одної, що забезпечує щільне покриття з обох сторін фітостіни [38].

4.2. Розробка моделі фітокомпозиції для локації №2 «ЦУМ»

У зоні парфумерії ЦУМ перед балюстрадою та вздовж вітрин розміщено контейнерні рослини у керамічних кашпо на дерев'яних підставках (рис. 4.2). До композиції входять стреліції Миколая (*Strelitzia nicolai*) Regel & Körn., маранта триколірна (*Maranta leuconeura* 'Tricolor') E.Morren, сансев'єрія трисмугова (*Sansevieria trifasciata*) Thunb., вертикальний акцент на колоні утворює пліть

звичайний (*Hedera helix*) L., який висаджений у контейнер та спрямований на обплітання колони.

Для всіх рослин використано однаковий принцип висадки у керамічні кашпо з дренажним шаром керамзиту товщиною 5 см на основі торф'яної суміші з додаванням перліту та соснової кори. Цей субстрат забезпечує аерацію та вологоємність водночас, що дуже важливо для тропічних рослин. Стреліцію Миколи (*Strelitzia nicolai*) Regel & Körn. висаджено в глибокі кашпо великого об'єму, маранту триколірну (*Maranta leuconeura* 'Tricolor') E.Morren висаджено в

Рис. 4.2. Зона парфумерії (розробка автора)

дещо ширші, але не глибокі кашпо, сансев'єрію трисмугову (*Sansevieria trifasciata*) Thunb. висаджено в широкі кашпо з урахування швидкого росту коренів. Для культивування маранти підтримується вологий, але не перезволожений субстрат, без протягів та локальним підвищенням відносної вологості повітря. Стреліція розміщена ближче до основного світла та відкритого простору, температура має бути стабільно на рівні 20-24 °С. Сансів'єрія потребує менше поливу, комфортна температура 20-25 °С. Плющ висаджено у підвісний контейнер з легким дренажним субстратом.

4.3. Розроблення флораріуму як елемента фітодизайну інтер'єрів зони фуд-кору ЦУМу

Флораріум являє собою контейнер зі скла чи щільного пластику, всередині якого найчастіше висаджені вологолюбні рослини. Освітлення та обігрів може бути здійснений за рахунок спеціального обладнання [39].

Флораріум виконує естетичну та експозиційну функції, створюючи сприятливий мікроклімат для рослин. В озелененні інтер'єрів флораріуми використовують як компактні елементи фітодизайну. Запроектована конструкція (рис. 4.3) висотою 40 см, шириною 25 см та глибиною 15 см, виготовлена зі скла прямокутної форми, встановлена на підставці. Внутрішня флористична композиція

Рис. 4.3. Прямокутний флораріум (розробка автора)

флораріуму формується пошарово. Дренажний шар товщиною 5 см укладається із дрібної гальки, це забезпечує накопичення надлишкової води та запобігає застою вологи в зоні коренів. Наступним шаром є легкий, добре дренований субстрат з

високим вмістом піску. Додатково поверхню субстрату декорують мохом, камінням чи іншими природними матеріалами. У запропонованому флораріумі сформовано змішану композицію з моху (*Bryophyta*), папороті (*Polypodiopsida*), ехеверії (*Echeveria*) та фіттонії (*Fittonia*). Мох використано як ґрунтопокривний шар, що створює суцільний зелений килим. Папороть додає вертикальний акцент композиції. Ехеверія контрастує за формою і фактурою з листям папороті та моху. У флораріумі мох виконую декоративну функцію, мікрокліматичну умову – утримує вологу, вирівнює вологість повітря в середовищі та маскувальну – приховує шари ґрунту та дренажу. Ехеверія додає об'ємної та геометричної форми композиції, папороть, як вертикальний елемент, створю легку півтінь для інших рослин.

4.4. Флористичне оформлення інтер'єру ЦУМ

Перший букет (рис. 4.4) має круглу форму та витриманий у пастельно-рожевій

Рис. 4.4. Пастельно-рожевий букет (фото автора)

гамі з блакитними акцентами. Основу об'єму букету формують 6 суцвіть гортензії (*Hydrangea*) сорту «Verena» та 10 півоній (*Paeonia*) сорту «Mother's Choice». Композицію доповнюють біла матіола (*Matthiola*) та блакитний оксіпеталум (*Oxypetalum coeruleum*) David Don., які надають легкості та дрібнішої фактури, що добре виглядає на фоні інтер'єру ЦУМу.

Другий букет (рис. 4.5) є більшим за розміром та має асиметричну, динамічну форму. До складу букету входить шість білих гортензій (*Hydrangea*), що створюють основу, а 11 півоній «Coral Charm» забезпечують яскраві кольорові акценти, що змінюють відтінок в процесі відкриття. 6 гілок вібрунуму (*Viburnum*), 8 гербер (*Gerbera*) сорту «Alix Noor» та 11 гвоздик (*Dianthus*) «Brut» з додаванням евкаліпту (*Eucalyptus*) «Baby Blue» додають букету ритму, свіжості та графічності, завдяки чому він працює як сезонний акцент у вхідній зоні універмагу «ЦУМ».

Рис. 4.5. Асиметричний букет (фото автора)

Підбір квітів букету орієнтований на ранньовесняний період (рис. 4.6): використані весняні цибулинні культури нарцис (*Narcissus*) та гіацинт (*Hyacinthus*), ранньоквітучі анемони (*Anemone*),

Рис. 4.6. Ранньо-весняні букети (фото автора)

фрезія біла, які у поєднанні з гілками верби формують сезонну асоціацію. Поєднання жовтих, кремових, білих, ніжно-рожевих відтінків з темнішими акцентами створює легку колористику, візуально узгоджену з інтер'єром ЦУМу у світлих тонах. Композиції виконують функцію тимчасового сезонного оформлення, підкреслюють перехід до весняно-літнього асортименту.

Наступний букет характеризується виразною просторовою структурою та побудований на поєднанні фактурної зелені та яскравих акцентів. До його складу входять (рис. 4.7) 10 гілок вібурнуму (*Viburnum*), 13 гербер (*Gerbera*), 14 ранункулюсів (*Ranunculus*) сорту «Azur Orange», 6 суцвіть бузку звичайного (*Syringa vulgaris*) L., 4 суцвіття фритіларії (*Fritillaria*), та 7 стебел кущової троянди

(*Rosa*). Поєднання великоквіткових гербер з дрібнішими ранункулюсами, фрітіларією та кушовими трояндами створює багатопланову текстуру та дозволяє формувати динамічний силует букета. Бузок із характерним ароматом посилює емоційне сприйняття композиції, асоціюючись із періодом пізньої весни. Завдяки

Рис. 4.7. Букет із домінуванням текстурної зелені (фото автора)

домінуванню вібурному з насиченим акцентом помаранчевих ранункулюсів букет працює як центральний об'єм у зоні вітрин ЦУМу.

Букет виконано у змішаній техніці з акцентом на м'яку пастельну гаму, ароматні сезонні культури та декоративні сорти пастельних відтінків (рис. 4.8). До складу композиції входять 4 гілки вібурному (*Viburnum*), 6 суцвіть білої матіоли (*Matthiola*), 6 ранункулюсів (*Ranunculus*) сорту Marshmallow, 7 садових троянд (*Rosa*) сорту Balleri Summerhouse, 5 гвоздик (*Dianthus*) «Doncel» та 3 гілки евкаліпту (*Eucalyptus*) «Cinerea».

Структурну основу букета формує вібурнум (*Viburnum*) та евкаліпт (*Eucalyptus*), які забезпечують об'єм, просторовий каркас та сіро-зелене тло. Ранункулюси (*Ranunculus*) та садові троянди (*Rosa*) виконують роль домінантних квіткових мас з вираженою фактурою. Біла матіола (*Matthiola*) та гвоздики

(*Dianthus*) працюють як заповнювальний матеріал, що надає букету ритму. Завдяки поєднанню виразної об'ємно-просторові форми, фактури та ароматичної складової букет може розглядатись як автономний декоративний акцент у структурі яскравого

Рис. 4.8. Змішана флористична композиція (фото автора)

флористичного оформлення інтер'єру ЦУМу.

4.5. Кошторисна документація

Для підвищення комфортності перебування відвідувачів у зоні фудкорту універмагу «ЦУМ» та візуального відокремлення посадкових місць від основного потоку руху запропоновано влаштування двосторонньої стіни з живих рослин. Цей елемент інтер'єру виконує функції естетичного сприйняття середовища та

формування більш камерних зон відпочинку. Для озеленення обрано ампельні тіневитривалі види – епіпремнум золотистий (*Epipremnum aureum* (Linden & Andre) G.S.Bunting) та філодендрон серцелистий (*Philodendron hederaceum* (Jacq.) Schott). Епіпремнум розглядається як перспективний вид для живих стін завдяки витривалості, швидкому росту і здатності формувати щільну зелену масу.

Проектована фітостіна має довжину 11 м і висоту 1 м. Конструкція двостороння – сумарна площа озеленення становить 22 м². Фітостіна формується на металевому каркасі зі сталевого профілю, яка встановлена на платформу без втручання в існуюче покриття підлоги. З двох сторін каркаса монтуються пластикові фітомодулі з кишнями для висаджування рослин у торф'яний субстрат. Система доповнюється крапельним поливом та збором надлишкової вологи у піддон з подальшим поверненням у накопичувальний бак.

Рослини висаджуються з інтервалом 20 см, за такої схеми на 1 м по довжині та по висоті розміщується 5 рослин, тому густина висаджування становить 25 рослин/м². На всю площу озеленення загальна кількість рослин – 550 шт.

Для площі 22 м² потрібно 55 модулів, 2,2 м³ субстрату – приблизно 50 л. Металевий каркас складається з вертикальних стояків та горизонтальних направляючих. Для довжини 11 м доцільно передбачити 22 вертикальні елементи, враховуючи двосторонню фітостіну – 44 м. Система поливу включає крапельні лінії, насос, піддон, фітинги, накопичувальний бак, орієнтовна довжина крапельної трубки – 44 м.

Орієнтовна вартість робіт з монтажу металевої конструкції, встановлення фітомодулів, улаштування системи крапельного поливу та висаджування рослин для двосторонньої фітостіни довжиною 11 м становить 30 000,00 грн.

Вартість послуг дизайнера для даного об'єкта орієнтовно становить 15 000,00 грн.

У зоні парфумерії ЦУМу перед балюстрадою та вздовж вітрин проєктом передбачено розміщення контейнерних рослин у керамічних кашпо на дерев'яних підставках.

Таке рішення забезпечує візуальне пом'якшення торгового середовища, підвищує декоративну виразність простору та формує комфортне середовище для відвідувачів.

Табл. 4.1

Орієнтована вартість основних матеріалів проєктованої фітостіни

№	Найменування товару	Одиниця виміру	Кількість	Ціна за одиницю, грн	Загальна вартість, грн
1.	Епіпремнум золотистий	шт	225	120,00	27 000,00
2.	Філодендрон серцелистий	шт	225	140,00	31 500,00
3.	Пластикові фітомодулі	шт	55	850,00	46 750,00
4.	Торф'яний субстрат	Л	50	180,00	9 000, 00
5.	Металевий профіль для каркаса	к.п.	44	180,00	7 920,00
6.	Опорна платформа	компл.	1	18 000,00	18 000,00
7.	Крапельна трубка 16 мм	м.п.	44	24, 00	1056, 00
Разом					141 226, 00

До складу композиції входять стреліція Миколи (*Strelitzia nicolai*) Regel & Körn. – 2 екземпляри, маранта триколірна (*Maranta leuconeura* 'Tricolor') E.Morren – 2 екземпляри, сансів'єра трисмугова сансев'єрія трисмугова (*Sansevieria trifasciata*) Thunb. – 1 екземпляр та плющ звичайний (*Hedera helix*) L. – 2 екземпляри. Для всіх рослин застосований єдиний принцип посадки у керамічні кашпо з дренажним шаром керамзиту товщиною 5 см та торф'яним субстратом з додаванням перліту і соснової кори.

Табл. 4.2.

Кошторис матеріалів для контейнерного озеленення зони парфумерії універмагу
«ЦУМ»

№	Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Ціна за одиницю, грн	Загальна вартість, грн
1.	Стреліція Миколи	шт	2	3500,00	7000,00
2.	Сансів'єра трисмугова	шт	1	600,00	600,00
3.	Маранта трисмугова	шт	2	485, 00	970,00
4.	Плющ звичайний	шт	2	250,00	500,00
5.	Кашпо великі	шт	2	5000,00	10 000,00
6.	Кашпо середні	шт	2	700,00	1400,00

Продовження табл. 4.2

7.	Кашпо для сансів'єри	шт	1	940,00	940,00
8.	Контейнери	шт	2	650,00	1300,00
9.	Дерев'яні підставки	шт	5	700,00	3500,00
10.	Торф'яний субстрат 50 л	мішок	3	180,00	540,00
11.	Соснова кора 50 л	мішок	1	250,00	250,00
12.	Керамзит	Мішок	1	350,00	350,00
13.	Опора для плюща	Компл.	1	1200,00	1200,00
14.	Перліт 50 л	мішок	1	300,00	300,00
15.	Витратні матеріали та доставка	Компл.	1	1500,00	1500,00
Разом					30 350,00

Сумарна вартість усіх зазначених букетів становить 27 785, 00 грн. До цієї суми додається оплата роботи флориста за складання композицій, пакування та оформлення – орієнтовно 8500, 00 грн. Загальна вартість становить 36 285,00 грн.

Висновки до розділу 4.

1. Для локації №1 розроблено модель двосторонньої фітостіни на фудкорті ЦУМу, яка виконує функції зонування, шумопоглинання, візуально пом'якшує простір, створюючи камерні зони відпочинку.

2. Ампельні тіневитривалі види забезпечують швидке формування щільного зеленого покриття, добре адаптуються до штучного освітлення.
3. Деталізовано конструктивне рішення фітостіни як модульної системи на металевому каркасі з фітомодулями, торф'яним субстратом та системою крапельного поливу.
4. Для локації № 2 запропоновано контейнерне озеленення з використанням стреліції, маранти, сансів'єри та плюща, які розміщені у керамічних кашпо на дерев'яних підставках, створюють вертикальні та об'ємні акценти.
5. Обгрунтовано підбір субстратів і дренажних матеріалів для тропічних та декоративно-листяних видів у контейнерному озелененні.
6. Розроблено модель флораріуму як елементу фітодизайну для зони фудкорту, що виконує естетичну та експозиційну функції, формує сприятливий мікроклімат для вологолюбних рослин.
7. Проаналізовано флористичне оформлення інтер'єру ЦУМу – створено низку авторських букетів різної кольористики та структури, які працюють як тимчасові декоративні акценти у вхідній зоні.
8. Виконано кошторисні розрахунки для основних елементів фітодизайну, визначено орієнтовну кількість рослин, модулів, субстратів, допоміжних матеріалів.

ВИСНОВКИ

1. У роботі досліджено особливості фітодекорування інтер'єрів торгово-розважального центру «Respublika Park» та універмагу «ЦУМ», що дозволило поєднати теоретичні підходи фітодизайну із спостереженнями та проєктними рішеннями для реальних просторів. На основі аналізу наукових публікацій, інтернет-джерел та практик сучасного інтер'єрного озеленення обґрунтовано, що фітодизайн у громадських просторах виконує декоративну, екологічну, ергономічну, психоемоційну функції.

2. Проаналізовано шляхи інтеграції рослин у житлові інтер'єри, ТРЦ, заклади громадського харчування, що дало змогу виокремити принципи та вимоги торгово-розважальних центрів типу А з інтенсивним потоком людей та великими відкритими площами.

3. Дослідження асортименту декоративних рослин для умов захищеного простору показало доцільність використання тіневитривалих видів, стійких до перепадів температури та вологості, здатних поєднувати високі декоративні якості та невибагливість. Аналіз ергономіки, психоемоційного сприйняття, типології приміщень ТРЦ продемонстрували, що фітокомпозиції можуть виконувати навігаційну, маркетингову, рекреаційну функції.

4. На основі анкетного опитування 35 респондентів ТРЦ «Respublika Park» встановлено, що більшість з них мають досвід перебування в ньому, регулярно відвідують його та позитивно оцінюють наявність фітодекорування.

5. Розроблена модель двосторонньої фітостіни для локації №1 ЦУМа показує, що фітодизайн дозволяє вирішувати одночасно декілька завдань: зонування простору, підвищення приватності та шумопоглинання без втручання в загальну архітектуру об'єкта. Вибір ампельних тіневитривалих видів для фітостіни є композиційно і біологічно обґрунтованим. Для локації №2 ЦУМа запропоновано

контейнерне озеленення середнього та високого ярусів з декоративно-листяними видами рослин, які формують вертикальні акценти. Розробка флораріуму як елемента озеленення продемонструвала, що мікрolandшафти можуть виконувати роль локальних зелених композицій з для експонування вологолюбних видів рослин, що працюють як естетичні домінанти. Букети різних типів для вхідної зони ЦУМу можуть виступати як доповнення озеленення, слугувати фотозонами формуючи перше враження про рівень сервісу.

6. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування розроблених моделей фітокомпозицій, рекомендацій щодо асортименту, конструктивних рішень, догляду, експлуатації інтер'єрів торгово-розважальних центрів в освітньому процесі з підготовки фахівців з ландшафтної архітектури та фітодизайну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Особливості підбору декоративних рослин закритого ґрунту для оформлення дизайну інтер'єру. URL: 17.pdf (дата звернення 12.04.2026 р.)
2. Безвіконний П.В., Потапський Ю.В. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисципліни «Озеленення інтер'єрів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня денної та заочної форми навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» – Кам'янець-Подільський:ЗВО «ПДУ», 2023. 150 с. (дата звернення 12.04.2026 р.)
3. A lifestyle Shift: Incorporating Plants Into Architectural & Interior Design. URL: A Lifestyle Shift: Incorporating Plants Into Architectural & Interior Design (дата звернення 12.04.2026 р.)
4. Why Plant Design is Essential for Hotels, Restaurants, and Hospitality Venues. URL: Plant Design is Essential for Commercial Venues | Plant Le Bacle (дата звернення 12.04.2026 р.)
5. How Indoor Plants Boost Your Restaurant Business. URL: How Indoor Plants Boost Your Restaurant Business – A Botanical Blessing (дата звернення 12.04.2026 р.)
6. Enhance Your Restaurant With Our Indoor Planting Service. URL: Indoor Planting for Restaurant Interior Design - Ambius UK (дата звернення 12.04.2026 р.)
7. Рослини для торгових центрів. URL: Рослини для ТРЦ. Які рослини вибрати? Озеленення різних зон ТРЦ. (дата звернення 12.04.2026 р.)
8. Infusing Outdoor Elements into Retail Interior Design. URL: Infusing Outdoor Elements into Retail Interior Design - Ad Evo (дата звернення 12.04.2026 р.)
9. Nature-inspired shopping malls in China. URL: <https://www.chapmantaylor.com/insights/nature-inspired-shopping-malls-in-china> (дата звернення 16.04.2026 р.)

10. "Легені" вашого інтер'єру: свіжі тренди у фітодизайні (фото). URL:
«Легені» вашого інтер'єру: свіжі тренди у фітодизайні (фото) (16.04.2026 р.)
11. Vertical Garden Patrick Blanc. URL: 360 Mall, Kuwait | Vertical Garden Patrick Blanc (дата звернення 19.04.2026 р.)
12. Що таке фітодизайн: основні завдання озеленення інтер'єру. URL: Що таке фітодизайн і його основні завдання. Тренди і модні напрями фітодизайну інтер'єру (дата звернення 19.04.2026 р.)
13. Citywalk. URL: Citywalk - Hong Kong Shopping Malls | Next Stop Hong Kong Travel Guide (дата звернення 21.04.2026 р.)
14. Тенденції розвитку використання озеленення в інтер'єрі громадських будівель. URL: APSD_2023_V2_P229-232.pdf (дата звернення 21.04.2026 р.)
15. ТРЦ із фіолетовими діамантами: як будували Respublika Park та як влаштована його рекреаційна зона. URL: ТРЦ із фіолетовими діамантами: як будували Respublika Park та як влаштована його рекреаційна зона (дата звернення 21.04.2026 р.)
16. ЦУМ Київ. URL: ЦУМ Київ - Ukrainian design and innovation week Ukrainian design and innovation week (дата звернення 25.04.2026 р.)
17. ТРЦ Respublika Park. URL: Respublika Park - найбільший ТРЦ України | Visit Kyiv (дата звернення 25.04.2026 р.)
18. Історія ЦУМ. URL: Історія ЦУМ Київ — Дізнайтеся більше про головний універмаг (дата звернення 27.04.2026 р.)
19. Невибагливі інтер'єрні рослини: ТОП стійких та декоративних кімнатних квітів. URL: <https://yaskravaklumba.com.ua/ua/stati-i-video/komnatnye-rasteniia/neprihotlivye-interernye-rasteniya-top-stoykih-i-dekorativnyh-komnatnyh-cvetov?srsId=AfmBOopDDopPHEsn83LeNX7UYUxB87ULWm1n2YTj0lgdKv6AvnpCIKtZ> (дата звернення 10.05.2026 р.)

20. Монстера: посадка, вирощування, догляд | Топ порад MF. URL:
<https://www.martaflowers.kiev.ua/news/monstera-posadka--virosvuvannja--dogljad---top-porad-mf/?srsltid=AfmBOoqJ4nl7KE1fy2OkE7pCk67cZZnKzmvbP6i4kMH2O-MBfuyD33c3> (дата звернення 10.05.2026)
21. Яке освітлення має бути для фікуса. URL: <https://male.kozak.cx.ua/yake-osvitlennya-maie-buti-dlya-fikusa.html> (дата звернення 10.05.2026)
22. Правильний догляд фікуса: полив, освітлення, підживлення. URL:
https://zaxid.net/fikus_pravilniy_doglyad_poliv_osvitlennya_pidzhivlennya_n1534527 (дата звернення 10.05.2026)
23. Драцена. URL: <https://kvitonka.com.ua/dratsena/> (дата звернення 12.05.2026)
24. Епіпремнум. URL: <https://kvitonka.com.ua/epipremnum/> (дата звернення 10.05.2026 р.)
25. Спатифілум — догляд за рослиною. URL:
https://florean.com.ua/ua/publications/spatifillum__osobennosti_uhoda/?srsltid=afmboopwwwffl3go37socrbeuczamhos0pqsiwceivzcepfbvnhg52yg (дата звернення 12.05.2026)
26. Калатея. URL: <https://asterias.od.ua/73-kalateya-doglyad-v-domashnikh-umovakh-peresadka-i-rozmnozhennya-vidi.html> (дата звернення 14.05.2026)
27. Догляд за марантою в домашніх умовах: як догодити рослині з листям, немов дивовижні пір'я. URL: <https://milari.com.ua/doglyad-za-marantu-v-domashnix-umovax-yak-dogoditi-roslini-z-listyam-nemov-divovizhni-pirya/> (дата звернення 14.05.2026)
28. Маранта. URL: <https://asterias.od.ua/89-maranta-doglyad-v-domashnikh-umovakh-peresadka-i-rozmnozhennya-vidi.html> (дата звернення 16.05.2026)
29. Класифікація торговельної нерухомості. URL:
<https://www.zagorodna.com/uk/klasifikaciia-neruhomosti/klasifikaciya->

- komercijnoj-nerukhomosti/klasifikaciya-torgovelnj-nerukhomosti.html (дата звернення 16.05.2026)
30. Ергономіка. URL: <https://esu.com.ua/article-17970> (дата звернення 18.05.2026)
31. Ergonomics in Commercial Shopfitting: Safe and Comfortable Spaces. URL: <https://www.arkadeinteriors.com.au/ergonomics-in-commercial-shopfitting-making-spaces-safe-and-comfortable/> (дата звернення 19.05.2026)
32. Ergonomics in interior design. URL: <https://admin.mantechpublications.com/index.php/RTCEAP/issue/viewFile/6818/7431> (дата звернення 19.05.2026)
33. Садо Терапія: як метод лікування за допомогою природи. URL: <https://ua.crp-wroclaw.com/blog/%D1%81%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F-%D1%8F%D0%BA-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BF/?srsltid=AfmBOopVvezQz-CkMl9JB8p3iTMsYSAIjTIsSMRRNvtT29P0zFNOUVKe> (дата звернення 20.05.2026)
34. Психоемоційний вплив кольору. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/9f2bf431-3256-4ac0-a0d0-8b51b702daa7/content> (дата звернення 20.05.2026)
35. Perplexity. URL: <https://www.perplexity.ai/> (дата звернення 21.05.2026)
36. Фітостіна в інтер'єрі: як правильно змонтувати та оформити штучну зелень. URL: https://homax.ua/yak_pravylny_zmontuvaty_fitostinu/ (дата звернення 21.05.2026)
37. Фітомодуль – природний кондиціонер. URL: <https://ov2.com.ua/fitomodul-pryrodney-kondytsioner/> (дата звернення 22.05.26)

38. Що таке флораріум та як за ним доглядати. URL: <https://rivne1.tv/news/41935-shcho-take-florarium-ta-yak-za-nim-dohlyadati> (дата звернення 23.05.26)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Рис. А.1. *Ficus elastica* (фото автора)

ДОДАТОК Б

Рис. Б. 2. *Еріретрум aureum* (фото автора)

ДОДАТОК В

Рис. В.3. *Ficus elastica* (фото автора)

ДОДАТОК Г

Рис. Г. 4. *Eriopremnum aureum*, *Beaucarnea recurvata* (фото автора)

ДОДАТОК Д

Рис. Д. 5. *Strelitzia Nicolai* (фото автора)

ДОДАТОК Е

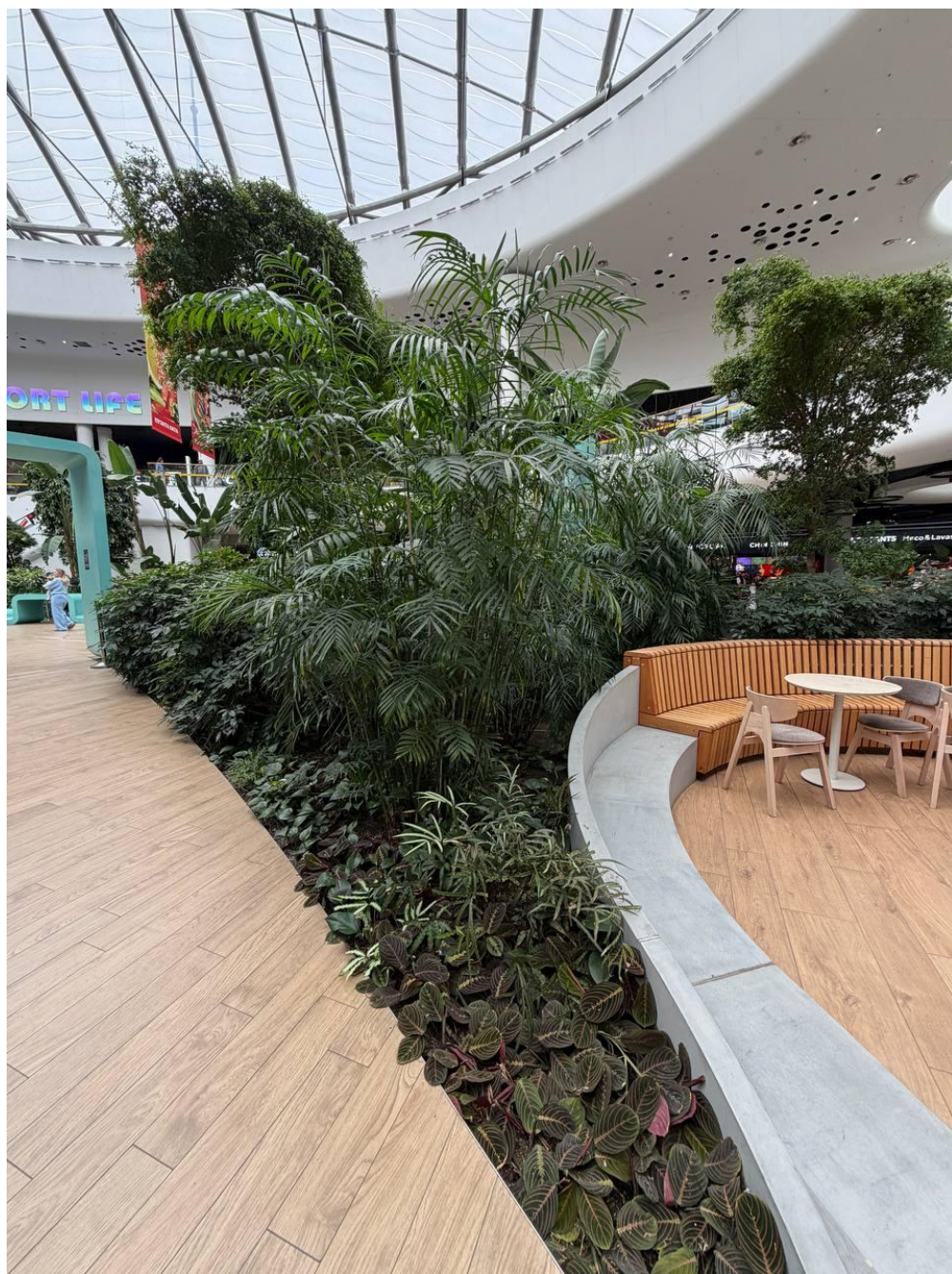

Рис. Е. 6. *Chamaedorea elegans*, *Maranta leuconeura* (фото автора)

ДОДАТОК Ж

Рис. Ж. 7. *Strelitzia reginae* (фото автора)

ДОДАТОК К

Рис. Д. 8. *Schefflera arboricola* (фото автора)

ДОДАТОК Л

Рис. Л. 9. *Dracaena fragrans*, *Ficus benjamina*, *Strelitzia Nicolai*, *Epipremnum aureum*
(фото автора)

ДОДАТОК М

Рис. М. 10. *Dracaena fragrans*, *Ficus benjamina*, *Strelitzia Nicolai*, *Epipremnum aureum* (фото автора)

ДОДАТОК Н

Рис. Н. 11. *Spathiphyllum*, *Ficus benjamina*, *Maranta leuconeura* (фото автора)

ДОДАТОК П

Рис. П. 12. *Ophiopogon japonicus*, *Epipremnum aureum*, *Ficus benjamina*, *Maranta leuconeura*, *Dracaena fragrans* (фото автора)